

Załącznik nr 1 do Uchwały nr 208/2021
Senatu APS
z dnia 30 czerwca 2021 r.

**Opis programu studiów
na kierunku praca socjalna**

studia pierwszego stopnia

2021/2022

Warszawa, 2021

CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU STUDIÓW

Nazwa kierunku studiów	Praca socjalna
Poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji	poziom 6
Poziom studiów	studia pierwszego stopnia
Profil	praktyczny
Specjalności	<p>Praca socjalna w pomocy społecznej</p> <p>Celem kształcenia na specjalności jest umożliwienie zdobycia praktycznych kwalifikacji niezbędnych do rozwiązywania problemów w tych obszarach rzeczywistości społecznej, w których potrzebne jest profesjonalne wsparcie w ramach pomocy społecznej – gdy występuje niewydolność w funkcjonowaniu osobistym i społecznym wynikająca z ubóstwa, sieroctwa, przemocy w rodzinie, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, starości, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (zwłaszcza w rodzinach niepełnosprawnych i wielodzietnych), alkoholizmu, narkomanii, przestępczości, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, migracji, uchodźstwa. Absolwent specjalności będzie przygotowany zarówno teoretycznie, jak i praktycznie do podjęcia pracy w ośrodkach i domach pomocy społecznej, ośrodkach wsparcia, placówkach dla bezdomnych, alkoholików, narkomanów, ośrodkach dla uchodźców, jednostkach organizacyjnych do spraw zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu, ośrodkach wychowawczych, zakładach karnych, poradniach, szpitalach, przychodniach, sanatoriach.</p> <p>Praca socjalna na rzecz rodziny</p> <p>Program specjalności przygotowuje do praktycznej pracy z rodziną. Koncentruje się wokół szeroko rozumianych zagadnień związanych z rozwojem rodziny, potencjałem, który w niej tkwi oraz trudności jakich może doświadczać. Trudności te wynikają z różnych zdarzeń losowych i rozwojowych, takich jak m.in. choroba w rodzinie, niewydolność wychowawcza rodziców, konflikty, problemy związane ze starością, zagrożenia warunków bytowych, zachowania o znamionach patologii. W ramach specjalności</p>

	oferowane są zajęcia, które pozwolą zdobyć wiedzę o mechanizmach funkcjonowania rodziny, wykształcić umiejętności rozpoznawania oraz diagnozowania potencjalnych i już istniejących problemów, uczy zasad doradztwa pomocowo-wspierającego, jak również prospołecznych postaw wobec rodzin i osób problemowych. Studenci specjalności są przygotowani do pełnienia roli asystenta rodziny, do realizacji programów wspierających rodzinę oraz do współpracy z instytucjami (samorządowymi i pozarządowymi) działającymi na rzecz wspierania rodziny, budowania programów na rzecz rodziny i środowiska lokalnego. Absolwent specjalności będzie przygotowany do pracy w regionalnych ośrodkach polityki społecznej, powiatowych centrach pomocy rodzinie, ośrodkach pomocy społecznej, w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
Forma/formy studiów	stacjonarne niestacjonarne
Liczba semestrów	6
Liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów	182
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat
Łączna liczba godzin zajęć	studia stacjonarne: 1669 studia niestacjonarne: 1328
Sposoby weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia	Wykorzystywane w procesie kształcenia sposoby weryfikacji efektów to: egzaminy pisemne, ustne, kolokwia, eseje, dyskusja, praca w zespołach, indywidualna praca na zajęciach, prezentacje multimedialne, realizacja projektów, wykonywanie i prezentacja prac domowych. Stosowane przez nauczycieli sposoby weryfikacji efektów uczenia się, w tym ich adekwatność, oceniane są podczas hospitacji. Wszelkie uwagi na ten temat odnotowywane są w „Protokole hospitacji”.
Sposoby oceny efektów uczenia się	Ocena efektów uczenia się – są to kryteria oceny pracy

osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia	ustalane przez prowadzącego zajęcia i/lub skale punktowe z przedziałami odpowiadającymi skali ocen przyjętej w APS (2,0; 3,0; 3,5; 4,0; 4,5; 5,0). Kryteria oceny publikowane są w systemie USOS w elektronicznych sylabusach przedmiotów.
łącznie liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	156
Dziedziny nauki/sztuki i dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty uczenia się	dziedzina nauk społecznych: pedagogika, nauki socjologiczne
Procentowy udział liczby punktów ECTS (w łącznej liczbie punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów) dla każdej z dyscyplin, do której przyporządkowany został kierunek studiów, ze wskazaniem dyscypliny wiodącej	dyscyplina wiodąca - pedagogika: 54% (99 ECTS) nauki socjologiczne: 46% (83 ECTS)
Liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych*	nie dotyczy
Wymiar praktyk zawodowych	sześć miesięcy (960 godzin)
Zasady i forma odbywania praktyk zawodowych	praktyka asystencka – miesięczna (160 godzin) na I roku praktyka specjalistyczna - 1 – trzymiesięczna (480 godzin) na II roku praktyka specjalistyczna - 2 – dwumiesięczna (320 godzin) na III roku Zasady odbywania praktyk określone są w „Regulaminie praktyk studenckich”.
Liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach praktyk zawodowych	34
Procentowy udział punktów ECTS (w łącznej liczbie punktów ECTS	43% (78 ECTS)

<p>koniecznych do ukończenia studiów), które student uzyskuje w ramach zajęć do wyboru</p>	
<p>Procentowy udział punktów ECTS (w łącznej liczbie punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów), którą student musi uzyskać w ramach zajęć: związanych z prowadzoną na uczelni działalnością naukową** w dyscyplinie/dyscyplinach do których przyporządkowany został kierunek studiów (w przypadku profilu ogólnoakademickiego) lub kształtujących umiejętności praktyczne (w przypadku profilu praktycznego)</p>	<p>51% (93 ECTS)</p>
<p>Wskazanie związków z misją uczelni i strategią jej rozwoju</p>	<p>Kierunek praca socjalna w pełni wpisuje się w misję Uczelni, ukierunkowaną na przygotowanie profesjonalistów pełniących istotne funkcje zawodowe w środowiskach marginalizowanych społecznie, o specjalnych potrzebach edukacyjnych i społecznych.</p> <p>Misję i strategię rozwoju Uczelni uwzględniono zarówno w programie studiów, jak i sylwetce absolwenta. Nadrzędnym celem realizacji programu, jest kształcenie świątłych i twórczych profesjonalistów, dbających zarówno o rozwijanie własnej osobowości, zamiłowań naukowych i zawodowych umiejętności praktycznych – jak i troszczących się o wszechstronny rozwój osób i środowisk na rzecz których będą pracować, w szczególności osób z różnorodnymi rodzajami niepełnosprawności w duchu poszanowania ich ludzkich i obywatelskich praw, zrozumienia i akceptacji dla odmienności, traktowania niepełnosprawności jako niezbywalnego elementu ludzkiej kondycji oraz włączania osób marginalizowanych w życie społeczeństwa na zasadzie równoprawnych obywateli. Przedmioty nawiązujące do misji i strategii rozwoju uczelni to np.: „Psychospołeczne aspekty niepełnosprawności”, „Praca socjalna z osobami z niepełnosprawnościami”, „Osoba z niepełnosprawnością w rodzinie”, „Praca socjalna z ofiarami przemocy”, „Praca socjalna z osobami starszymi w środowisku lokalnym”, „Pedagogika specjalna”, „Osoba chora w rodzinie”.</p>

Sylwetka absolwenta

Absolwent kierunku praca socjalna jest przygotowany do wykonywania zawodu pracownika socjalnego. Posiada wiedzę z zakresu pracy socjalnej i obszarów pokrewnych, w szczególności pedagogiki, psychologii, socjologii, podstaw zarządzania i ekonomii, prawa, co przejawia się znajomością terminologii oraz umiejętnością jej stosowania na gruncie pracy zawodowej. Student w trakcie studiów zdobywa wiedzę na temat człowieka, relacji społecznych, a także technik oddziaływania na klientów, w tym opartych na komunikacji międzyludzkiej. Zna metody i techniki badań, stosowane w diagnozie problemów społecznych w różnych typach organizacji pomocy społecznej. Zna administracyjne podstawy pracy w zawodzie pracownika socjalnego. Dysponuje, niezbędną w zawodzie pracownika socjalnego, wiedzą prawną, administracyjną, ekonomiczną.

Absolwent kierunku praca socjalna posiada również umiejętności niezbędne w zawodzie pracownika socjalnego. Potrafi zastosować zdobyte umiejętności w relacjach społecznych z jednostką, rodziną, społecznością, co jest niezbędne w praktycznym wykonywaniu zawodu. Umie opracować diagnozę przypadku, sporządzać raporty i inną dokumentację, prawidłowo określać postawy klientów i ich sytuację życiową, a ponadto prowadzić badania związane z pomocą społeczną. Potrafi rozwiązywać różnorodne problemy wynikające z niedostosowania społecznego czy ubóstwa.

Osoba kończąca studia potrafi wykazać innowacyjność w pracy zawodowej, a także prawidłowo podejmować decyzje w zakresie wszystkich spraw klientów. Posiada umiejętności współpracy z osobami i instytucjami, a także pozyskiwać instrumenty wsparcia socjalnego klientów. Posiada umiejętność planowania i ewaluacji działań, tworzenia grup zadaniowych, porozumiewania się z klientami oraz innymi specjalistami.

Absolwent kierunku praca socjalna posiada wiele kompetencji, personalnych i społecznych, niezbędnych do pracy w zawodzie pracownika socjalnego. Służą one poprawie jakości pracy socjalnej, pozwalają na właściwą diagnozę kompetencji zawodowych, a także ocenę własnej wydajności pracy i ograniczeń, przeciwdziałając wypaleniu zawodowemu. Zdobyte kompetencje pozwalają absolwentowi na pokonanie stresu w pracy zawodowej, zdolność do kierowania zespołami, uczestniczenia w

	superwizji. Absolwent pracy socjalnej w APS jest przygotowany do zmierzenia się z różnymi postawami klientów, szczególnie z ich roszczeniowością; szanuje klienta, a zarazem wykorzystuje własne zasoby do budowania właściwych relacji klienta z jego środowiskiem społecznym.
--	---

* Dotyczy kierunku studiów przyporządkowanego do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne i nauki społeczne.

** Uwzględnia się zajęcia przygotowujące do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Odniesienie do uniwersalnej charakterystyki poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji		
Absolwent kierunku praca socjalna		Symbol efektu z PRK
zna i rozumie:	w zaawansowanym stopniu – fakty, teorie, metody oraz złożone zależności między nimi, różnorodne, złożone uwarunkowania prowadzonej działalności w zakresie pracy socjalnej;	P6U_W
potrafi:	innowacyjnie wykonywać zadania oraz rozwiązywać złożone i nietypowe problemy w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach, samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie, komunikować się z otoczeniem, uzasadniać swoje stanowisko;	P6U_U
jest gotów do:	kultywowania i upowszechniania wzorów właściwego postępowania w środowisku pracy i poza nim, samodzielnego podejmowania decyzji, krytycznej oceny działań własnych, działań zespołów, którymi kieruje, i organizacji, w których uczestniczy, przyjmowania odpowiedzialności za skutki tych działań.	P6U_K

Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia		
Symbol efektu kierunkowego	EFEKTY KIERUNKOWE	Symbol efektu z charakterystyk drugiego stopnia
	Absolwent kierunku praca socjalna	
WIEDZA		
K_W01	posiada podstawową wiedzę o znaczeniu pracy socjalnej w systemie nauk oraz o jej przedmiotowo-metodologicznych powiązaniach z innymi dyscyplinami naukowymi; zna zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej;	P6S_WG
K_W02	posiada zaawansowaną wiedzę na temat instytucji pomocy społecznej, źródeł i metod pozyskiwania zasobów potrzebnych do rozwiązywania problemów społecznych;	P6S_WG

K_W03	zna kulturowe, polityczne, prawne i ekonomiczne aspekty systemu pomocy społecznej;	P6S_WG
K_W04	zna wybrane koncepcje człowieka – filozoficzne, psychologiczne, socjologiczne, biologiczne;	P6S_WG
K_W05	posiada wiedzę na temat funkcjonowania człowieka w społeczeństwie, rodzajów więzi i struktur społecznych, dylematów współczesnej cywilizacji;	P6S_WG
K_W06	zna i rozumie zróżnicowania społeczne, stanowiące czynniki ryzyka stygmatyzacji jednostek i rodzin;	P6S_WG
K_W07	ma podstawową wiedzę o regułach komunikacji między pracownikiem socjalnym a klientem pomocy społecznej;	P6S_WG
K_W08	zna metodologię badań społecznych umożliwiającą prowadzenie badań z obszaru pracy socjalnej, interpretację wyników, a także diagnozę funkcjonowania człowieka oraz organizacji pomocy społecznej;	P6S_WG
K_W09	zna i rozumie zasady stosowania prawa autorskiego i ochrony własności przemysłowej;	P6S_WK
K_W10	zna podstawowe zasady tworzenia i rozwoju indywidualnej przedsiębiorczości, w tym przedsiębiorczości społecznej;	P6S_WK
UMIEJĘTNOŚCI		
K_U01	potrafi dokonać analizy, diagnozy i prognozy sytuacji klientów, wykorzystując wiedzę o kolejnych etapach postępowania metodycznego w pracy socjalnej, jak również opracowuje rozwiązania problemów o różnym poziomie złożoności;	P6S_UW
K_U02	wykorzystuje nowoczesne technologie w celu pozyskiwania informacji z wiarygodnych źródeł; krytycznie ocenia i analizuje zebrane dane;	P6S_UW
K_U03	umie rozwiązywać konflikty na drodze mediacji i negocjacji oraz radzić sobie w sytuacjach stresowych;	P6S_UW
K_U04	potrafi przygotować prace pisemne oraz wystąpienia ustne, dotyczące szczegółowych zagadnień z zakresu pracy socjalnej;	P6S_UW
K_U05	umie posługiwać się i sporządzać dokumentację wykorzystywaną w pracy socjalnej;	P6S_UW
K_U06	posługuje się w praktyce zasadami prawnymi i etycznymi, a także standardami zawodowymi istotnymi z punktu widzenia pomocy społecznej, uwzględniając zasady poufności i dostępności udzielanej pomocy;	P6S_UW

K_U07	potrafi komunikować się z otoczeniem z użyciem specjalistycznej terminologii oraz brać udział w debacie;	P6S_UK
K_U08	posługuje się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego;	P6S_UK
K_U09	potrafi pracować w grupie i współdziałać z przedstawicielami innych zawodów, wolontariuszami oraz instytucjami; umie planować i organizować pracę indywidualną oraz w zespole;	P6S_UO
K_U10	umie samodzielnie planować i realizować własne uczenie się;	P6S_UU
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_K01	jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści; uznaje znaczenie wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych związanych z wykonywaniem zawodu pracownika socjalnego; odczuwa potrzebę zasięgnięcia opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu; rozumie potrzebę ciągłego rozwoju osobistego i zawodowego oraz uczenia się przez całe życie;	P6S_KK
K_K02	dokonuje krytycznej oceny własnych kompetencji i efektów pracy, korzysta z pomocy, konsultacji i superwizji;	P6S_KK
K_K03	stara się myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy; samodzielnie przygotowuje i uczestniczy w przygotowaniu projektów socjalnych na rzecz osób z różnych środowisk społecznych;	P6S_KO
K_K04	prezentuje odpowiedzialną i empatyczną postawę wobec innych ludzi, szczególnie klientów pomocy społecznej; dostrzega i formułuje problemy moralne i dylematy etyczne związane z własną i cudzą pracą; dba o dorobek i tradycje zawodu pracownika socjalnego.	P6S_KR

OPISY ZAJĘĆ
Przedmioty fundamentalne

Bezpieczeństwo i higiena pracy		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka ma elementarną wiedzę o bezpieczeństwie i higienie pracy w instytucjach edukacyjnych, wychowawczych, opiekuńczych, kulturalnych i pomocowych.
2.	K_W01	Zna przepisy prawa pracy.
3.	K_W01	Ma wiedzę na temat zagrożeń w środowisku pracy, oceny ryzyka zawodowego w zakresie nabycia chorób zawodowych oraz wypadków w pracy.
4.	K_W01	Ma wiedzę z zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej.
5.	K_W01	Zna zasady postępowania w razie wypadku, w sytuacjach zagrożeń (pożaru, awarii), w tym udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku.
Umiejętności		
1.	K_U06	Student/-ka analizuje okoliczności i przyczyny wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz związaną z nimi profilaktykę.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka ma przekonanie o wadze zachowania się w sposób profesjonalny; odpowiedzialnie przygotowuje się do swojej pracy.
2.	K_K01	Ma świadomość dotyczącą bezpieczeństwa społecznego.
3.	K_K01	Ma świadomość skutków ekonomicznych niewłaściwych warunków pracy.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Wybrane zagadnienia prawne dotyczące BHP.
2. Informacje o potencjalnych zagrożeniach dla życia i zdrowia.
3. Informacje o ochronie przed występującymi zagrożeniami.
4. Zasady postępowania w przypadku wystąpienia zagrożeń (w tym sposoby udzielania pierwszej pomocy).
5. Zasady ewakuacji, postępowanie przy zaistniałych wypadkach, zagrożeniu pożarowym.
6. Ocena ryzyka zawodowego.

Wprowadzenie do specjalności		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka ma podstawową wiedzę o miejscu i znaczeniu pracy socjalnej w systemie nauk społecznych, jej powiązaniach z innymi dyscyplinami naukowymi oraz specyfice przedmiotowej i metodologicznej.
2.	K_W01	Zna możliwości poszerzania wiedzy z zakresu pracy socjalnej w ramach oferowanych specjalności oraz rozumie przydatność na rynku pracy wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych nabywanych na studiach.
		Umiejętności
		-
		Kompetencje społeczne
		-
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>1. Specyfika pracy socjalnej i zawodu pracownika socjalnego.</p> <p>2. Przydatność wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych nabywanych na studiach na rynku pracy.</p> <p>3. Omówienie zagadnień przewidzianych w programie specjalności: praca socjalna w pomocy społecznej oraz praca socjalna na rzecz rodziny.</p> <p>4. Zwrócenie uwagi na wielowątkowość programu i jego połączenie z rzeczywistą potrzebą posiadania wiedzy o osobach znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej rodziny oraz możliwościami podejmowania na ich rzecz profesjonalnych działań.</p>		

Filozofia z elementami logiki		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka rozumie istotę współczesnych problemów filozoficznych i logicznych oraz zna sposoby ich uzasadniania.
2.	K_W04	Rozumie w zaawansowanym stopniu znaczenie poszczególnych idei filozoficznych i aksjomatów logicznych i zna ich uzasadnienie w odniesieniu do współczesnych przemian społecznych.
3.	K_W04	Posiada wiedzę na temat współczesnych osiągnięć w zakresie filozofii i logiki.
4.	K_W05	Zna i rozumie złożone zależności między poszczególnymi zagadnieniami filozoficznymi i logicznymi a współczesnymi problemami społecznymi.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę filozoficzną i logiczną, aby formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy społeczne.
2.	K_U07	Potrafi komunikować się za pomocą filozoficznej i logicznej terminologii oraz wykorzystywać je w debacie.
3.	K_U01	Potrafi prezentować i oceniać inne stanowiska filozoficzne oraz krytycznie je uzasadniać
4.	K_U10	Potrafi samodzielnie kształtować i planować własny rozwój poprzez wskazanie istotnych idei i wartości.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka jest przygotowany/-a do krytycznej refleksji nad własnym światopoglądem, poglądami filozoficznymi i koncepcjami logicznymi.
2.	K_K03	Jest przygotowany/-a do realizowania fundamentalnych idei filozoficznych i koncepcji logicznych w życiu społecznym i publicznym oraz ich merytorycznego uzasadniania.

3.	K_K02	Jest przygotowany/-a do krytycznej refleksji poznawanych treści filozoficznych i logicznych oraz ich oceny względem aktualnych problemów społecznych.
4.	K_K04	Jest przygotowany/-a do merytorycznej oceny i odpowiedzialnego realizowania zadań wynikających z aktualnie wykonywanego zawodu i pełnionej funkcji społecznej.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Przeglądowa prezentacja zachodniej myśli filozoficznej (wybór): presokratycy, grecka sofistyka, filozofia Sokratesa, Platona i Arystotelesa.
2. Szkoły hellenistyczne (Stoicyzm, Epikureizm, Sceptycyzm).
3. Średniowieczna myśl chrześcijańska (m.in.: św. Augustyn, św. Tomasz).
4. Filozofia nowożytna (m.in.: F. Bacon, Kartezjusz, B. Spinoza, B. Pascal, I. Kant, W.G. Hegel).
5. Filozofia współczesna (m.in: S. Kierkegaard, A. Schopenhauer, F. Nietzsche, E. Husserl, K. Marks, J. P. Sartre).
6. Wybrane zagadnienia logiki m.in: prawda logiczna.
7. Podział zdań oraz związki między nimi.
8. Logiczne problemy języka naturalnego.
9. Tautologiczność zdań.
10. Ustalenie wniosku wynikającego z przesłanek.

Socjologia dla pracowników socjalnych

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada wiedzę o różnych rodzajach struktur i instytucji społecznych i ich elementach, w wymiarze regionu lub w skali globalnej oraz normach i regułach organizujących struktury i instytucje społeczne i rządzących nimi oraz o ich źródłach, naturze, zmianach i sposobach działania.
2.	K_W05	Posiada wiedzę o rodzajach więzi społecznych i o rządzących nimi prawidłowościach.
3.	K_W04	Posiada wiedzę o człowieku jako twórcy kultury, w szczególności podmiocie konstytuującym struktury społeczne i zasady ich funkcjonowania, a także działającym w tych strukturach.
4.	K_W08	Posiada wiedzę o metodach i narzędziach (w tym o technikach pozyskiwania danych), właściwych dla socjologii.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi interpretować złożone zjawiska społeczne.
2.	K_U07	Potrafi mówić publicznie o problemach społecznych.
3.	K_U04	Wykorzystuje podstawową wiedzę teoretyczną do opisu i analizowania konkretnych procesów i zjawisk społecznych.
4.	K_U01	Analizuje przyczyny przebiegu konkretnych procesów i zjawisk społecznych; posiada umiejętność przewidywania ludzkich zachowań, analizowania ich motywów oraz społecznych konsekwencji; posiada umiejętność rozumienia i analizowania kulturowego dorobku człowieka.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę ciągłego doszkalania się zawodowego i rozwoju osobistego.
2.	K_K02; K_K03	Jest przygotowany/-a do prawidłowego rozstrzygnięcia dylematów

		w życiu społecznym.
--	--	---------------------

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Socjologia jako nauka: historyczne warunki powstania socjologii, socjologia i inne nauki społeczne, charakterystyka wiedzy socjologicznej i sposobów jej pozyskiwania, zróżnicowania w obrębie socjologii, główne kierunki w socjologii i ich przedstawiciele.
2. Kultura: definicje, normy, wartości i wzory, systemy symboli kulturowych, zróżnicowania kulturowe, globalizacja, konflikt kultur, etnocentryzm vs relatywizm kulturowy.
3. Socjalizacja: typy i reguły procesu socjalizacji, osobowość, tożsamość.
4. Konformizm, dewiacje i kontrola społeczna.
5. Role społeczne: ujęcie funkcjonalno-strukturalne i interakcjonistyczne.
6. Rodzina, jako podstawowa instytucja społeczna: funkcje rodziny, typy rodziny, fazy rodziny, kulturowy wymiar małżeństwa i rodziny, nowe formy związków, przemoc w związkach.
7. Struktura społeczna: definicje, ujęcia struktury, podstawowe segmenty struktury, teorie stratyfikacji społecznej, badania struktury, płeć i wiek jako nowe wymiary struktury, ruchliwość i nierówności społeczne.

Warsztaty umiejętności interpersonalnych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka zna pojęcia: komunikacja werbalna i niewerbalna; konflikty wewnętrzne i interpersonalne, stereotypy, uprzedzenia, dyskryminacja; role grupowe w relacjach interpersonalnych.
		Umiejętności
1.	K_U07	Student/-ka nabywa umiejętności formułowania i dotrzymywania kontraktu grupowego.
2.	K_U07	Korzysta z adekwatnych metod nawiązywania oraz utrzymywania kontaktów interpersonalnych oraz kontaktów w grupie.
3.	K_U07	Analizuje własne postępowanie w kontakcie z drugim człowiekiem, swoje mocne i słabe strony.
4.	K_U03; K_U07	Rozpoznaje sytuacje konfliktowe, podejmuje próbę ich rozwiązania i dobiera adekwatne metody rozwiązywania konfliktów interpersonalnych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka wykazuje się otwartością na nawiązywanie kontaktów przy jednoczesnej obronie własnych i cudzych granic psychologicznych; zachowuje dyskrecję; okazuje zainteresowanie i szacunek dla innych.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>1. Integracja grupowa. Ćwiczenia obniżające lęk i napięcie.</p> <p>2. Dzielenie się informacjami o sobie w bezpiecznych warunkach . Sformułowanie kontraktu grupowego.</p> <p>3. Komunikacja werbalna i niewerbalna. Uważne i nieoceniające słuchanie. Typowe błędy komunikacyjne. Mocne i słabe strony własnych kompetencji komunikacyjnych.</p> <p>4. Konflikty interpersonalne i międzygrupowe. Indywidualny styl rozwiązywania konfliktów i zarządzania konfliktem. Konflikty zakorzenione w kulturze.</p>		

Przedsiębiorczość i rynek pracy		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W03	Student/-ka ma podstawową wiedzę na temat przedsiębiorczości.
2.	K_W10	Zna uwarunkowania ekonomiczne, prawne, etyczne i społeczne działalności gospodarczej na współczesnym rynku pracy.
3.	K_W10	Zna pojęcie oraz elementy rynku pracy, współzależności pomiędzy nimi i typy rynków pracy.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi rozróżnić pojęcia: „przedsiębiorczość” i „przedsiębiorca” oraz „przedsiębiorcze przedsiębiorstwo” i „przedsiębiorcze zarządzanie”.
2.	K_U01	Potrafi określić cechy osoby przedsiębiorczej.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka ma świadomość znaczenia myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy dla rozwoju jednostki i organizacji.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pojęcie, elementy i typy rynku pracy. 2. Edukacja zawodowa a rynek pracy. 3. Przedsiębiorczość jako złożona kompetencja (zespół cech osobowych) i jako proces organizowania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz podejmowania związanego z nią ryzyka. 4. Przedsiębiorstwo jako podmiot rynku pracy. Rodzaje przedsiębiorstw. 5. Bycie przedsiębiorczym a bycie przedsiębiorcą na rynku pracy. 6. Zatrudnialność - czynniki skutecznego wejścia, uczestnictwa i osiągnięcia powodzenia na rynku pracy. 		

Wybrane zagadnienia prawa		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W03	Student/-ka zna źródła prawa, zasady ich tworzenia i podstawowe pojęcia prawoznawcze, w szczególności hierarchię źródeł prawa, w tym aktów prawa międzynarodowego i UE, tryb legislacyjny oraz zasady ich obowiązywania.
2.	K_W01	Ma podstawową wiedzę na temat międzynarodowych i konstytucyjnych wolności i praw człowieka oraz środków ich ochrony, w szczególności zasad przewodnich statusu jednostki, w tym zakazu dyskryminacji, europejskich i międzynarodowych organów ochrony praw człowieka.
3.	K_W02	Ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę na temat systemu rządów w Polsce, organów władzy wykonawczej, ustawodawczej i sądowniczej, ich kompetencji i wzajemnych relacji.
4.	K_W09	Zna ogólne zasady wymiaru sprawiedliwości w Polsce, kompetencje Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego oraz Trybunału Stanu.
5.	K_W07	Ma pogłębioną wiedzę na temat zdolności do czynności prawnych, zasad korzystania z niej, jej ograniczeń, w szczególności ubezwłasnowolnienia całkowitego i częściowego, postępowania w sprawach o ubezwłasnowolnienie, jego skutkach.
6.	K_W09	Ma podstawową wiedzę o ochronie własności intelektualnej.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi odnaleźć interesujące go przepisy prawa, usystematyzować je w hierarchicznym katalogu.
2.	K_U01	Potrafi zdiagnozować przypadki naruszeń praw człowieka, w tym dyskryminacji, wskazać ich podstawę prawną oraz zaproponować zastosowanie odpowiednich środków prawnych ich ochrony.
3.	K_U01	Potrafi przyporządkować kompetencje do rządowych i samorządowych organów władzy publicznej.

4.	K_U06	Posiada umiejętności obserwowania życia politycznego, analizuje i ocenia decyzje podejmowane przez przedstawicieli władzy publicznej, w szczególności w zakresie ich legalności.
5.	K_U01	Potrafi przyporządkować kompetencje do krajowych i międzynarodowych organów ochrony prawnej.
6.	K_U01	Potrafi zdiagnozować i rozwiązuje problemy wynikające z korzystania ze zdolności do czynności prawnych oraz określić konsekwencje ubezwłasnowolnienia.
7.	K_U01	Potrafi rozpoznać przypadki naruszenia praw autorskich.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka prezentuje postawę legalistyczną.
2.	K_K04	Posiada szacunek do prawa i wartości, jakie prawo chroni.
3.	K_K03	Utożsamia się z zasadą równości i niedyskryminacji, ma pogłębioną świadomość istnienia różnorodnych grup społecznych narażonych na dyskryminację.
4.	K_K04	Jest przekonany/-a o konieczności poszukiwania wsparcia prawnego dla osób tego wymagających.
5.	K_K04	Prezentuje postawę poszanowania własności intelektualnej.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Prawo - definicja. Dziedziny prawa. 2. Źródła prawa (pojęcie źródeł prawa, Konstytucja RP, ratyfikowane umowy międzynarodowe, ustawy, rozporządzenia, akty prawa miejscowego, akty prawa wewnętrznego, cechy systemu źródeł prawa). 3. Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela (źródła wolności i praw człowieka, katalog wolności i praw człowieka i obywatela). 4. Zakaz dyskryminacji w praktyce (definicja, rodzaje dyskryminacji na podstawie kodeksu pracy). 5. Władza ustawodawcza, wykonawcza i sędziowska w Polsce (Sejm i Senat, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Rada Ministrów, sądy i trybunały). 6. Organy władzy sędziowskiej (struktura sądów w Polsce, Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne, Trybunał Stanu, Trybunał Konstytucyjny). 7. Ubezwłasnowolnienie w świetle praw człowieka. 8. Prawo własności intelektualnej. 		

Historia pracy socjalnej		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01; K_W03	Student/-ka posiada wiedzę na temat kulturowych, politycznych i prawnych procesów rozwoju pracy socjalnej w skali globalnej i krajowej.
		Umiejętności
1.	K_U10	Student/-ka potrafi wykorzystywać dostępne zasoby wiedzy do własnego uczenia się.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę pogłębiania wiedzy o dorobku pracy socjalnej niezbędnej do autoafirmacji zawodu pracownika socjalnego.
2.	K_K04	Pielęgnowuje tradycje pracy socjalnej jako argument społecznej legitymizacji zawodu.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontekst historyczny zaistnienia pracy socjalnej. 2. Początki pracy socjalnej na przełomie XIX i XX wieku – inicjatywy angielskie i amerykańskie. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Od dobroczynności do naukowej filantropii. 2.2. Od pracy wolontariackiej do profesjonalizacji. 3. Procesy powstawania pracy socjalnej w Europie. 4. Dynamika rozprzestrzeniania się pracy socjalnej na inne kontynenty. <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Westernizacja. 4.2. Indygenizacja. 4.3. Uniwersalizacja. 5. Losy pracy socjalnej w państwach zawładniętych pod hasłami ideologii komunizmu. 6. Rozwój międzynarodowych organizacji pracy socjalnej. 7. Praca socjalna w Polsce. <ol style="list-style-type: none"> 7.1. Korzenie pracy socjalnej pod zaborami. 		

7.2. W okresie II Rzeczypospolitej.

7.3. W czasie II wojny światowej.

7.4. Przemiany od zakończenia wojny do przełomu ustrojowego 1989/1990.

7.5. Ustawowe usankcjonowanie pracy socjalnej 1990 – konsekwencje dla przyszłości.

Kulturowe aspekty problemów społecznych i pracy socjalnej		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W04	Student/-ka zna wybrane koncepcje kultury i różnicowania kulturowego.
2.	K_W05	Posiada wiedzę na temat kulturowych uwarunkowań funkcjonowania człowieka w społeczeństwie, rodzajów więzi i struktur społecznych.
Umiejętności		
1.	K_U07	Student/-ka potrafi komunikować się z różnymi odbiorcami z użyciem specjalistycznej terminologii oraz brać udział w debacie.
2.	K_U10	Umie samodzielnie planować i realizować własne uczenie się związane z problematyką kulturowych aspektów problemów społecznych i pracy socjalnej.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy i zdobywania umiejętności niezbędnych do rozwiązywania problemów poznawczych i praktycznych związanych z wykonywaniem zawodu pracownika socjalnego w aspekcie kontaktów związanych z komunikacją międzykulturową.
2.	K_K04	Prezentuje odpowiedzialną i empatyczną postawę wobec innych ludzi, szczególnie klientów pomocy społecznej; dostrzega i formułuje problemy moralne i dylematy etyczne związane z poszanowaniem kultury własnej i innych kultur.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pojęcie kultury. 2. Socjalizacja i asymilacja kultury. 3. Grupa kulturowa - ujęcie Floriana Znanieckiego. 4. Konflikt kulturowy i współlistnienie kultur. 5. Różnicowanie kulturowe- ujęcia Hofstede`a i Trompenaarsa. 		

6. Kulture różnych klas społecznych- koncepcja Bernsteina.
7. Kultura wsi i kultura miasta - koncepcja Redfileda.
8. Kulture pokoleniowe.
9. Pojęcie subkultury.
10. Subkulture dewiacyjne.
11. Migracja a zróżnicowanie kultur.
12. Zróżnicowanie kultur w kontakcie interpersonalnym.
13. Zróżnicowanie kultur w pracy zawodowej.
14. Zróżnicowanie kultur w pracy socjalnej.

Polityka społeczna		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka posiada wiedzę z zakresu polityki społecznej, zna znaczenie polityki społecznej dla społeczeństwa, rodziny i jednostki.
2.	K_W03	Zna kulturowe, polityczne, prawne i ekonomiczne aspekty polityki społecznej.
3.	K_W06	Zna i rozumie różnicowania społeczne, stanowiące czynniki ryzyka stygmatyzacji jednostek i rodzin.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi dokonać analizy zagadnień związanych z polityką społeczną, wykorzystując wiedzę o polityce społecznej w pracy socjalnej.
2.	K_U04	Potrafi przygotować prace pisemne oraz wystąpienia ustne, dotyczące zagadnień z zakresu polityki: rodzinnej, demograficznej, emerytalnej.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy i zdobywania umiejętności niezbędnych do rozwiązywania problemów ze zróżnicowaniem społecznym, rozumie potrzebę szukania kompromisu.
2.	K_K02	Dokonuje krytycznej oceny własnych kompetencji i efektów pracy poprzez studiowanie zagadnień związanych z polityką społeczną.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Polityka społeczna, jako nauka. 2. Cele polityki społecznej oraz cele polityki socjalnej. 3. Polityka demograficzna w Polsce i na świecie. 4. Polityka społeczna wobec starzejącego się społeczeństwa. 		

5. Rodzina oraz formy jej wsparcia.
6. Koszty wychowania dziecka, jako problem społeczny.
7. Gospodarka mieszkaniowa w Polsce.
8. Modele systemów emerytalnych.
9. Wybrane problemy polityki zdrowotnej w Polsce.
10. Rynek pracy oraz bezrobocie w Polsce.

Pierwsza pomoc przedmedyczna		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka zna prawne aspekty udzielania pierwszej pomocy.
2.	K_W01	Zna sposoby zabezpieczania różnych sytuacji zagrożenia życia.
3.	K_W01	Wie jak zachować się na miejscu zagrożenia bezpiecznie dla siebie.
4.	K_W04	Zna teoretyczne aspekty postępowania z osobą nieprzytomną, resuscytacji, użycia AED.
5.	K_W04	Zna i potrafi scharakteryzować objawy padaczki, zaburzeń oddychania, cukrzycy, ataku serca, omdlenia.
6.	K_W04	Zna zasady postępowania przy urazach i krwotokach.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi zabezpieczyć miejsce zdarzenia.
2.	K_U01	Potrafi postępować z poszkodowanym nieprzytomnym.
3.	K_U01	Potrafi bezpiecznie odwrócić poszkodowanego nieprzytomnego z brzucha na plecy, wykonać rękoczyn czoło-żuchwa, ułożyć w pozycji bocznej bezpiecznej.
4.	K_U01	Potrafi wykonać praktycznie resuscytacje dorosłego, dziecka i niemowlęcia.
5.	K_U01	Potrafi użyć AED.
6.	K_U01	Potrafi postępować przy ataku padaczki, ataku serca, zranieniu, krwotoku.
7.	K_U01	W każdym z powyższych potrafi w sposób bezpieczny dla siebie i podopiecznych udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01; K_K04	Student/-ka współpracuje w grupie zadaniowej, wykazuje się

		empatia wobec poszkodowanych na pozoracjach.
2.	K_K01	Wykazuje się postawą opiekuńczą i pedagogiczną wobec poszkodowanych dzieci.
3.	K_K01	Dostrzega zagrożenia dla zdrowia i życia, zagrożenia społeczne.
4.	K_K01	Dostrzega przeszkody fizyczne dla osób z niepełnosprawnościami, zagrożenia zdrowotne.
5.	K_K04	Wykazuje postawy prozdrowotne.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Podstawy prawne w udzielaniu pierwszej pomocy.
2. Ocena sytuacji i zabezpieczenie miejsca zdarzenia.
3. Ocena stanu poszkodowanego.
4. Ćwiczenie oceny stanu poszkodowanego.
5. Ocena stanu poszkodowanego leżącego na brzuchu.
6. Zmiana pozycji z brzucha na plecy
7. Pozycja boczna bezpieczna teoria i praktyka.
8. Zasady ogólne postępowania z nieprzytomnym.
9. Resuscytacja dorosłych , dzieci i niemowląt.
10. Metody użycia AED.
11. Wzywanie pomocy.
12. Postępowanie przy padaczce, omdleniu, cukrzycy, udarze, ataku serca.
13. Urazy i krwotoki, złamania.
14. Pozoracje podczas wszystkich tematów.
15. Sprawdzian teoretyczny i praktyczny.

Technologia informacyjna		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W09	Student/-ka zna i rozumie podstawowe pojęcia i zasady z zakresu bezpieczeństwa pracy sieci Internet, ochrony własności intelektualnej i praw autorskich.
2.	K_W01	Posiada podstawową wiedzę i umiejętności w zakresie technik informatycznych, przetwarzania tekstów, wykorzystywania arkuszy kalkulacyjnych, posługiwania się grafiką prezentacyjną, korzystania z usług w sieciach informatycznych, pozyskiwania i przetwarzania informacji.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka korzysta z zaawansowanych metod wyszukiwania informacji w sieci Internet, tworzy i przetwarza informacje w programach biurowych i aplikacjach internetowych.
2.	K_U02	Potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać swoje profesjonalne umiejętności, korzystając z różnych źródeł (w języku rodzimym i obcym) i nowoczesnych technologii (ICT).
3.	K_U01; K_U05	Korzysta w stopniu zaawansowanym z pakietu biurowego.
4.	K_U10	Projektuje autorskie narzędzia badawcze właściwe dla wybranego kierunku studiów.
5.	K_U04; K_U10	Wykorzystuje pakiet biurowy do opracowania i prezentacji wyników badań empirycznych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K04	Student/-ka szanuje cudzą własność intelektualną.
2.	K_K01	Ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności w zakresie TI.
3.	K_K01	Rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się w zakresie technologii informacyjnej.
4.	K_K01	Ma świadomość korzyści i zagrożeń związanych z pracą w sieci

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Wprowadzenie do technologii informacyjnej.
2. Edytor tekstów:
 - tworzenie, formatowanie i korekta dokumentów tekstowych;
 - tworzenie tabel, wykresów, umieszczanie grafiki i in.;
 - tworzenie formularzy drukowanych i elektronicznych;
 - tworzenie długich dokumentów zawierających teksty i grafikę, przygotowanie do konstruowania prac naukowych z automatycznymi spisami, przypisami i bibliografią;
 - zaliczenie.
3. Arkusz kalkulacyjny:
 - wprowadzanie i formatowanie danych;
 - tworzenie formuł;
 - projektowanie i formatowanie wykresów;
 - obróbka danych z wykorzystaniem tabel i wykresów przestawnych;
 - zaliczenie.
4. Program do tworzenia publikacji:
 - wybór szablonu do publikacji;
 - praca na szablonach, drukowanie i zapisywanie danych;
5. Prezentacja multimedialna:
 - podstawowe pojęcia i operacje;
 - tworzenie interaktywnych i multimedialnych prezentacji.
6. Internet:
 - korzystanie z wyszukiwarek, poczty internetowej, a także portali tematycznych ze szczególnym uwzględnieniem przydatnych w pracy zawodowej;
 - zapoznanie z zasadami z zakresu ochrony własności intelektualnej i praw autorskich;
 - zapoznanie z zasadami bezpieczeństwa korzystania z sieci Internet.

Wychowanie fizyczne 1-2		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka ma wiedzę w zakresie kultury fizycznej.
2.	K_W01	Zna podstawową terminologię używaną w zakresie prowadzonej dyscypliny sportowej.
3.	K_W01	Zna i rozumie wpływ wysiłku fizycznego na organizm i jego aspekt zdrowotny.
4.	K_W06	Zna swoje predyspozycje i ograniczenia psychofizyczne.
5.	K_W05	Rozumie społeczne aspekty praktycznego stosowania zdobytej wiedzy oraz związaną z tym odpowiedzialność.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi włączyć się w prozdrowotny styl życia, ma umiejętność wyboru aktywności na całe życie.
2.	K_U01	Potrafi wykonać i wykorzystać w praktyce podstawowe ćwiczenia oraz zastosować je w opracowywaniu własnego programu treningowego.
3.	K_U01	Potrafi wykonać i wykorzystać w praktyce podstawowe elementy techniczno-taktyczne danej dyscypliny oraz zastosować przepisy w niej obowiązujące.
4.	K_U01	Ma umiejętność korzystania z testów i sprawdzianów oceniających sprawność fizyczną.
5.	K_U01	Potrafi wykorzystać wiedzę o strukturze sportu rekreacyjnego w Polsce.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka ma świadomość i zrozumienie ważności aktywności fizycznej.
2.	K_K01	Wykazuje gotowość do promowania społecznego i kulturowego znaczenia sportu.

3.	K_K02	Pielęgnuje własne upodobania z zakresu kultury fizycznej.
4.	K_K01	Ma pogłębioną świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności w celu wykorzystania do potrzeb własnych i najbliższego otoczenia.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zainteresowanie studentów kulturą fizyczną i aktywnością sportową. 2. Wdrożenie do systematycznej aktywności fizycznej oraz kształtowanie stałej potrzeby ruchu w dorosłym życiu. 3. Zapoznanie z różnymi formami aktywności fizycznej tj. sport, rekreacja, turystyka, rehabilitacja. 4. Nauczanie i doskonalenie podstawowych elementów technicznych i taktycznych z poszczególnych dyscyplin sportowych. 5. Wspomaganie harmonijnego rozwoju psychofizycznego studentów. 6. Promowanie zdrowego stylu życia; kontrola i ocena poziomu sprawności fizycznej studentów na podstawie przeprowadzonych testów i sprawdzianów. 		

Język obcy 1-4*Język angielski; Język francuski, Język niemiecki, Język rosyjski***EFEKTY UCZENIA SIĘ**

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka posiada kompetencje z języka obcego na poziomie B2, zna podstawową terminologię z zakresu nauk społecznych, w tym studiowanego kierunku; posiada wiedzę o kulturze krajów z danego obszaru językowego zdobytą na zajęciach.
		Umiejętności
1.	K_U08	Student/-ka potrafi zrozumieć główne myśli w złożonych wypowiedziach np. prezentacji, wykładzie, programie TV lub radiowym, o ile prezynter posługuje się językiem standardowym, mówi składnie i wyraźnie; potrafi ze zrozumieniem przeczytać fragmenty współczesnych utworów literackich, opracowań naukowych ze swojej dziedziny pisanych prostym językiem, dysponuje podstawowym słownictwem oraz posługuje się prostymi strukturami gramatycznymi, aby stworzyć spójny i logiczny tekst, CV, list motywacyjny, list nieformalny.
2.	K_U08	Potrafi uczestniczyć w dyskusji, umie sformułować swoją opinię. Prawidłowo stosuje zwroty i wyrażenia kolokwialne. Stosuje wyrażenia sygnalizujące aprobatę, zdziwienie lub niedowierzanie.
3.	K_U08	Potrafi przygotować i wygłosić krótką prezentację w języku obcym.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka jest świadomy/-a własnego sposobu uczenia się i efektywnie go wykorzystuje.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Rozwijanie struktur leksykalno-gramatycznych oraz umiejętności komunikacyjnych z zakresu języka obcego na poziomie B2 w oparciu o materiał zawarty w rozdziałach obowiązującego podręcznika podstawowego.

2. Rozwijanie wszystkich umiejętności językowych przy wykorzystaniu szerokiej gamy środków dydaktycznych.

3. Poznawanie słownictwa związanego w szczególności z tematyką: pracy i jej poszukiwania, chorób i wieku starszego, mody, podróży, pogody i ochrony środowiska, muzyki, mediów oraz słownictwem związanym ze studiowanym kierunkiem.
4. Doskonalenie wypowiedzi pisemnych i ustnych związanych z powyższą tematyką oraz tematyką poruszaną na zajęciach.
5. Omawianie dłuższych artykułów z prasy fachowej wraz z towarzyszącymi im różnorodnymi ćwiczeniami mającymi na celu doskonalenie umiejętności językowych w zakresie rozumienia tekstów, również w zakresie słownictwa i terminologii fachowej z zakresu studiowanego kierunku.

Wprowadzenie do psychologii		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka posiada wiedzę o przedmiocie psychologii jako nauki.
2.	K_W01	Zna i rozumie podstawowe pojęcia z zakresu psychologii.
3.	K_W01	Zna, na poziomie podstawowym, metody badań stosowane w psychologii.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi posługiwać się terminologią psychologiczną, charakteryzować podstawowe procesy psychiczne oraz posługiwać się wiedzą o zjawiskach psychicznych w wyjaśnianiu elementarnych zachowań i zjawisk indywidualnych oraz społecznych.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka ma pozytywne nastawienie do zdobywania wiedzy z zakresu psychologii.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Psychologia jako nauka. 2. Metody badań stosowane w psychologii. 3. Rozwój psychologii jako nauki. 4. Psychologia poznawcza: percepcja i uwaga, pamięć, myślenie. 5. Mechanizmy uczenia się. 6. Psychologia emocji i motywacji. Stres psychiczny. 7. Psychologia różnic indywidualnych. Temperament i osobowość. Inteligencja. 		

Psychospołeczne aspekty niepełnosprawności		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka zna pojęcie niepełnosprawności, rewalidacji i rehabilitacji z uwzględnieniem współczesnych koncepcji psychologicznych.
2.	K_W04	Zna psychologiczne i społeczne konsekwencje niepełnosprawności.
3.	K_W04	Zna modele niepełnosprawności oraz ich wpływ na współczesny model rehabilitacji osób z niepełnosprawnością.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka charakteryzuje społeczną sytuację osób z niepełnosprawnością.
2.	K_U01	Charakteryzuje psychologiczną sytuację osób z niepełnosprawnością oraz uwarunkowania procesu radzenia sobie z niepełnosprawnością.
3.	K_U06	Uzasadnia znaczenie postaw społecznych w kształtowaniu miejsca osób z niepełnosprawnością w przestrzeni publicznej.
4.	K_U06	Uzasadnia znaczenie wsparcia społecznego dla sytuacji osób z niepełnosprawnością oraz ich rodzin.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka jest wrażliwy/-a na problemy związane z niepełnosprawnością, gotowy do komunikowania się i współpracy z otoczeniem oraz do aktywnego uczestnictwa w zespołach oraz grupach i organizacjach działających na rzecz osób z niepełnosprawnością.
2.	K_K04	Ma świadomość znaczenia wsparcia osób z różnym rodzajem i stopniem niepełnosprawności.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Niepełnosprawność, rehabilitacja, rewalidacja – konceptualizacja pojęć w odniesieniu do		

współczesnych koncepcji psychologicznych.

2. Modele niepełnosprawności – zastosowanie i konsekwencje dla sytuacji społecznej osób z niepełnosprawnością. Modele niepełnosprawności a proces rehabilitacji osób z niepełnosprawnością.

3. Proces stawania się osobą z niepełnosprawnością – specyfika sytuacji psychologicznej osoby nagle vs. stopniowo tracącej zdrowie i sprawność w biegu życia. Nabycie niepełnosprawności w ujęciu patogenetycznym (koncepcja cierpienia totalnego) i prorozwojowym (koncepcja potraumatycznego wzrostu). Koncepcja „strefy utraconego rozwoju” S. Kowalika w analizie sytuacji psychologicznej osoby z nabytą niepełnosprawnością. Determinanty procesu radzenia sobie z utratą sprawności.

4. Psychologiczna sytuacja osób z niepełnosprawnością – analiza wybranych obszarów funkcjonowania osób z różnymi typami dysfunkcji (m.in. uwarunkowania akceptacji niepełnosprawności, dobrostan psychiczny, jakość życia, relacje społeczne itp.). Wpływ niepełnosprawności na realizację zadań rozwojowych w poszczególnych fazach życia (koncepcja Havighursta).

5. Rozwój pozytywnej psychologii rehabilitacji. Pozytywne interwencje psychologiczne w pracy rehabilitacyjnej z osobami z niepełnosprawnością.

6. Społeczny odbiór osób z niepełnosprawnością. Stereotyp osoby z niepełnosprawnością, substereotypy osób z poszczególnymi rodzajami niepełnosprawności, autostereotypy i schemat siebie u osób z niepełnosprawnością. Psychologiczne koncepcje powstawania stereotypów.

7. Znaczenie postaw społecznych w kształtowaniu miejsca osób z niepełnosprawnością w przestrzeni publicznej. Mass media a społeczny wizerunek osób z niepełnosprawnością.

8. Znaczenie wsparcia społecznego dla osoby z nabytą niepełnosprawnością i jej rodziny.

Etyka		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka zna podstawowe pojęcia z zakresu etyki.
2.	K_W05	Zna kluczowe dylematy etyczne związane z życiem współczesnych społeczeństw.
3.	K_W04	Zna wybrane nurty współczesnej etyki, w tym etyki stosowanej.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka umie wskazać konsekwencje rozwoju współczesnej nauki i techniki dla perspektywy życia ludzkiego na Ziemi.
2.	K_U02	Umie dokonać analizy krytycznej przeczytanej przez siebie książki naukowej na temat problemów etycznych.
3.	K_U09	Potrafi zinterpretować stosunki społeczne w ich różnych wymiarach: od relacji: ja – grupa, ja – wspólnota do relacji ja – ludzkość.
4.	K_U06	Rozpoznaje etyczny wymiar problemów globalnych.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka wyraża oceny moralne wskazanych zjawisk współczesności i rozumie znaczenie tych ocen dla życia społecznego.
2.	K_K02	Prezentuje postawę otwartą na krytyczny namysł nad sobą wśród innych i stosunek do drugiego człowieka oraz potrafi rozwiązywać dylematy moralne w praktyce.
3.	K_K04	Podejmuje krytyczny namysł nad działalnością swoją i innych ludzi oraz ich etycznymi konsekwencjami.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Etyka i moralność - pojęcia i rozróżnienia, istota etyki, jej geneza i miejsce w życiu społecznym - znaczenie debaty etycznej w dzisiejszym świecie.		

2. Deontologizm i utilitaryzm.
3. Kontrowersje bioetyczne związane z rozwojem nauki, techniki, medycyny. Problem zdefiniowania miejsca człowieka w świecie.
4. Odpowiedzialność człowieka za przyrodę jako konsekwencja wzrostu skali aktywności człowieka. Odpowiedzialność jako pojęcie etyczne - warunki uznania odpowiedzialności, kontrowersje.
5. Etyka postępu technologicznego. Przemiany w postrzeganiu świata spowodowane przez nauki przyrodnicze.
6. Etyczne wymiary globalizacji i współczesnych przemian kulturowych i cywilizacyjnych.

Streetworking		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada wiedzę na temat idei streetworkingu. Zna standard pracy w tym obszarze.
2.	K_W03	Zna rodzaje systemów wsparcia , w tym przede wszystkim w ramach rozwiązań funkcjonujących w zakresie wsparcia osób marginalizowanych.
3.	K_W05	Posiada wiedzę na temat osób marginalizowanych w społeczeństwie, rodzajów więzi i struktur społecznych wspomagających oraz utrudniających ich funkcjonowanie.
4.	K_W07	Ma podstawową wiedzę o regułach komunikacji między streetworkerem a osobą „żyjącą na ulicy”.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi dokonać analizy sytuacji osoby zmarginalizowanej.
2.	K_U05	Umie tworzyć dokumentację opisującą sytuację osób zmarginalizowanych.
3.	K_U06	Postępuje się zasadami prawnymi i etycznymi, a także standardami zawodowymi istotnymi z punktu widzenia pomocy osobom zmarginalizowanym. Umie uwzględniać w praktyce zasady poufności.
4.	K_U09	Potrafi pracować w grupie i współdziałać z przedstawicielami innych zawodów, wolontariuszami oraz instytucjami działającymi w obszarze wsparcia osób marginalizowanych.
5.	K_U10	Umie planować i realizować własne uczenie.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K02	Student/-ka stara się dokonywać krytycznej oceny własnych kompetencji i efektów pracy.
2.	K_K03	Stara się myśleć prospołecznie. Uczestniczy w przygotowaniu

		działań na rzecz osób marginalizowanych.
3.	K_K04	Prezentuje odpowiedzialną i empatyczną postawę wobec ludzi marginalizowanych; dostrzega i formułuje problemy etyczne w zakresie ich wspierania.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Streetwork – definicje, podstawowe informacje, standaryzacja. 2. Grupy docelowe w streetworkingu – cele pracy, zadania. 3. Metody pracy streetworkera. 4. Narzędzia pracy streetworkera. 5. Tworzenie projektów pracy metodą streetworkingu. 		

Wprowadzenie do pedagogiki		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka zna i rozumie na poziomie elementarnym genezę głównych pojęć pedagogiki jako dyscypliny naukowej.
2.	K_W01	Zna i rozumie wybrane filozoficzne, psychologiczne i socjologiczne aspekty i aplikacje głównych pojęć pedagogicznych.
3.	K_W01	Zna podstawowe subdyscypliny pedagogiki, ich specyfikę merytoryczną oraz tożsamość pedagogiczną.
4.	K_W01	Zna i rozumie na poziomie elementarnym wybrane wykładnie relacji wychowawczej oraz procesu wychowania, w tym ich warunków konstytutywnych.
5.	K_W01	Zna i rozumie wybrane zależności między wychowaniem a socjalizacją i inkulturacją.
6.	K_W01	Zna i rozumie wybrane społeczne i psychologiczne uwarunkowania relacji wychowawczej i procesu wychowania.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi wykorzystywać podstawową wiedzę teoretyczną z zakresu pedagogiki oraz powiązanych z nią dyscyplin w celu analizowania i interpretowania problemów edukacyjnych, wychowawczych, opiekuńczych, kulturalnych i pomocowych.
		Kompetencje społeczne
		-
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>1. Pedagogika jako wiedza i nauka o wychowaniu. Integracyjny i interdyscyplinarny charakter pedagogiki. Podstawowe pojęcia pedagogiczne.</p> <p>2. Wychowanie jako proces sprawczy.</p> <p>3. Istota, dziedziny, treści i uwarunkowania wychowania.</p>		

4. Wychowanie a inne procesy społecznego wpływu.
5. Funkcje i nurty wychowania.
6. Granice swobody i przymusu w wychowaniu – ramy dyskursu.
7. Tradycyjne i emancypacyjne ujęcie i praktyki wychowania.
8. Wychowanie uprzedmiotawiające.
9. Nowe wychowanie i odkrycie podmiotowości dziecka (E. Key, M. Montessori) oraz wskazanie jego praw (J. Korczak).
10. Społeczno-kulturowe konteksty wychowania.
11. Współczesne środowiska i praktyki wychowawcze.

Wiedza o gospodarce		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka posiada wiedzę o różnych rodzajach systemów gospodarczych, uniwersalnych prawach ekonomicznych i działalności instytucji rządowych, niezbędnych pracownikowi socjalnemu.
2.	K_W03	Posiada wiedzę o podstawowych podmiotach instytucjonalnych w gospodarce narodowej, w obszarze współpracy instytucjonalnej dotyczącej pomocy społecznej.
3.	K_W08	Posiada wiedzę o metodach, technikach i narzędziach pozyskiwania danych statystycznych.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka dokonuje interpretacji zasad funkcjonowania systemów gospodarki centralnie kierowanej i gospodarki rynkowej.
2.	K_U02	Potrafi wykorzystać wiedzę na temat działalności różnego typu instytucji w celu poznania zasad ich funkcjonowania oraz sformułować cele działalności wymienionych podmiotów instytucjonalnych.
3.	K_U02	Pozyskuje i dokonuje interpretacji potrzebnych danych statystycznych na podstawie Rocznika Statystycznego GUS.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka jest przygotowany/-a do pracy w instytucjach publicznych, organizacjach gospodarczych, prywatnych, non profit.
2.	K_K02	Jest przygotowany/-a do aktywnych zachowań na rynku pracy na przykład może w sposób skuteczny poszukiwać pracy w organach administracji rządowej bądź samorządowej.
3.	K_K03	Pozyskiwane dane statystyczne umie wykorzystać do oceny konkretnych zjawisk albo do prowadzonych badań naukowych.

4.	K_K04	Ma świadomość znaczenia zachowywania się w sposób profesjonalny i etyczny.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>1. Nurty współczesnej ekonomii – klasyczny, Keynesowski, ekonomia rozwoju. Elementy społeczne, kulturowe i polityczne, w tych poglądach.</p> <p>2. Model gospodarki rynkowej we współczesnym świecie. Interwencjonizm państwowy – opiekuńcza rola państwa.</p> <p>3. Rynek pracy, przyczyny i skutki bezrobocia (ekonomiczne i społeczne). Metody ograniczania bezrobocia. Instytucje ochrony pracowników.</p> <p>4. Polityka fiskalna i pieniężna, jako podstawowe narzędzia realizacji i funkcji państwa.</p> <p>5. Wydatki socjalne, a deficyt budżetowy i wzrost gospodarczy.</p> <p>6. Wyzwania współczesnej ekonomii. Skutki gospodarki materiałowej. Rozwój zrównoważony. Przyczyny nierówności społecznych. Podział państw na kraje rozwinięte i rozwijające się.</p> <p>7. Bezpieczeństwo ekonomiczne – element bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego. Ekonomiczne źródła powstawania współczesnych zagrożeń – terroryzmu i konfliktów lokalnych.</p>		

Polityka społeczna w UE		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka posiada wiedzę praktyczną o normach i regułach funkcjonowania społecznego oraz na temat instytucji społecznych pomocy społecznej w krajach Unii Europejskiej.
2.	K_W02	Zna sposoby pozyskiwania środków z Unii Europejskiej potrzebnych do rozwiązywania problemów społecznych.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka posiada umiejętność analizy zjawisk społecznych w Unii Europejskiej.
2.	K_U02	Potrafi wyszukać informacje na temat dostępnych środków z Unii Europejskiej skierowanych na pomoc osobom wykluczonym społecznie lub zagrożonych wykluczeniem.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę ciągłego doskonalenia się zawodowego i rozwoju osobistego.
2.	K_K03	Potrafi przygotowywać samodzielnie i uczestniczyć w przygotowaniu projektów z pomocy społecznej współfinansowanych ze środków unijnych.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Polityka społeczna w Unii Europejskiej. 2. Modele europejskiej polityki społecznej. 3. Międzynarodowe podmioty polityki społecznej a współczesne wyzwania społeczne. 4. Instytucje społeczne w Unii Europejskiej. 5. Normy i reguły funkcjonowania społecznego w Unii Europejskiej. 6. Usługi społeczne w Unii Europejskiej. 7. Środki Unii Europejskiej w walce z wykluczeniem społecznym i marginalizacją. 		

Instytucje pomocy społecznej		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka zna konceptualizację pojęcia instytucji w naukach społecznych.
2.	K_W03	Posiada wiedzę o: psychologicznych i kulturowych czynnikach rozwoju pomocy społecznej; historycznych procesach instytucjonalizacji pomocy społecznej; współczesnych procesach alokacji zasobów społecznych do rozwiązywania problemów społecznych.
Umiejętności		
1.	K_U02	Student/-ka potrafi: uczyć się z analitycznym wykorzystaniem źródeł sieciowych i tradycyjnych relewantnych w stosunku do wiedzy potrzebnej do poznania przedmiotu.
2.	K_U08	Umie radzić sobie z tłumaczeniem specjalistycznej terminologii w dwustronnej relacji: język polski - język angielski.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy niezbędnej do wykonywania zawodu pracownika socjalnego.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>Wykład:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Teorie genezy zachowań pomocowych w społecznościach ludzkich. 2. Rozumienie pojęcia instytucja pomocy społecznej w perspektywie nauk społecznych. 3. Instytucja pomocy społecznej a zabezpieczenie społeczne – związki pojęciowe i funkcjonalne. 4. Kluczowe pojęcia teorii pomocy społecznej: problem społeczny, wykluczenie, subsydiarność. 5. Znaczące wydarzenia w historii instytucji pomocy społecznej. <ol style="list-style-type: none"> 5.1. Przesłania ze świata Starożytności. 5.2. Instytucje pomocy społecznej w Średniowieczu. 5.3. Reformacja. 		

- 5.4. Początek ery nowożytnej – angielskie *poor laws*.
 - 5.6. XIX wiek – społeczne konsekwencje rewolucji przemysłowej.
 - 5.7. Dziewiętnastowieczna filantropia, początki pracy socjalnej.
 - 5.8. Przełom XIX i XX wieku – początki pracy socjalnej.
 - 5.9. Początki nowoczesnej pomocy społecznej w Polsce, II Rzeczypospolita.
 - 5.10. Pomoc społeczna w PRL.
 6. Instytucja pomocy społecznej wobec problemów społecznych w skali makro i w mikroskali.
 - 6.1. Pomoc społeczna w stronę koncepcji: *welfare mix*, od *welfare* do *workfare*.
 7. System pomocy społecznej w Polsce.
 - 7.1. Ustawowe regulacje pomocy społecznej.
 - 7.2. Kryteria uprawnień do korzystania z ustawowo gwarantowanych świadczeń pomocy społecznej.
 - 7.3. Formy udzielanej pomocy.
 - 7.4. Rola pracy socjalnej w pomocy społecznej.
 - 7.5. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej.
- Konwersatorium:
1. Polityka społeczna, Pomoc społeczna, praca socjalna – definicje.
 2. Cele, zadania, formy i podmioty instytucjonalnej pomocy społecznej w ramach znowelizowanej ustawy o pomocy społecznej. Znaczenie tzw. trzeciego sektora w polityce społecznej państwa.
 3. Znaczenie samorządu terytorialnego w realizacji zadań polityki społecznej państwa.
 4. Ośrodki Pomocy Społecznej.
 5. Domy Pomocy Społecznej.
 6. Instytucjonalne formy wsparcia rodziny.
 7. Wsparcie instytucjonalne osób marginalizowanych.
 8. Pracownik socjalny jako funkcjonariusz publiczny.
 9. Zatrudnienie socjalne jako instytucje wsparcia osób marginalizowanych.

Warsztaty umiejętności społecznych w pracy socjalnej		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W07	Student/-ka ma elementarną wiedzę, dotyczącą procesów budowania relacji z klientami pomocy społecznej, ich prawidłowości i zakłóceń.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka wykorzystuje nowoczesne technologie w celu pozyskania informacji z różnych źródeł.
2.	K_U03	Potrafi rozwiązywać nieporozumienia oraz radzić sobie w sytuacjach stresowych z zachowaniem zasad kultury osobistej.
3.	K_U07	Potrafi przygotować wystąpienie publiczne oraz zabrać głos publicznie.
4.	K_U09	Potrafi pracować w grupie, uczestniczyć w symulacjach sytuacyjnych, prowadzić ich analizę.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy i umiejętności społecznych.
2.	K_K02	Dokonuje oceny własnych kompetencji i konsultuje efekty swojej pracy.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pojęcie umiejętności interpersonalnych. 2. Umiejętności społeczne i ich znaczenie w pracy socjalnej i na rynku pracy. 3. Podstawy autoprezentacji i wystąpień publicznych. Pracownik socjalny w roli rzecznika. 4. Zachowania asertywne. Techniki asertywności. 5. Wpływ społeczny. Techniki wywierania wpływu. Perswazja i manipulacja. Warunki skutecznej perswazji w pracy z klientem pomocy społecznej. 6. Umiejętności mediacyjne i negocjacyjne w pracy z klientem. 7. Udzielanie informacji zwrotnej. 		

8. „Syndrom grupowego myślenia”. Etapy procesu grupowego. Warunki działania grupowego.
Budowanie klimatu grupy.

9. Metodyka pracy w grupie sprzyjająca otwarciu grupy, ekspresji, współpracy, zamknięciu.

Problemy społeczne współczesnej Europy		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka posiada wiedzę o historii pomocy społecznej i pracy społecznej w Europie i Polsce, o Europejskim Funduszu Społecznym i jego znaczeniu w rozwiązywaniu problemów.
2.	K_W03	Zna praktykę rozwiązywania problemów w wybranych państwach europejskich.
3.	K_W03	Rozróżnia i charakteryzuje nowe problemy społeczne będące skutkiem starzenia się europejskich społeczeństw.
4.	K_W05	Identyfikuje zagadnienia dotyczące uchodźców: pomoc, adaptacja do nowych warunków, opieka nad dziećmi.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka umie analizować zmiany, jakie zachodziły w Europie, związane z problemami społecznymi.
2.	K_U01	Zna tendencje zmian w pracy społecznej zachodzących w Europie.
3.	K_U07	Umie analizować nowe zjawiska: pomoc dla rodziny i osób starszych i uchodźców.
4.	K_U07	Student/ka potrafi dyskutować, mając własny pogląd na tematy europejskie, podejmuje próby porównawcze w odniesieniu do Polski.
5.	K_U07	Chętnie występuje na forum publicznym (na zajęciach) w sprawach, jakie stoją przed pracą społeczną i pomocą społeczną.
		Kompetencje społeczne
		-
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Praca społeczna w Europie, od działalności charytatywnej poprzez rozwój w ramach struktur gospodarczych, społecznych i wreszcie państwowych. Europejski Fundusz Społeczny.		

2. Przykłady rozwiązań związanych z pracą socjalną współcześnie w Niemczech, Francji, Litwie, Polsce.
3. Szczególna opieka nad rodziną: matka i dziecko, osoby starsze i samotne. Przykłady zaczerpnięte z różnych państw, w tym z Polski, np. 500+ i inne.
4. Uwzględnienie pytań i zagadnień wpływających od studentów.

Polityka aktywizacji społeczno-zawodowej		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka posiada podstawową wiedzę z zakresu aktywizacji społecznej oraz zawodowej grup podlegających marginalizacji społecznej, szczególnie osób z niepełnosprawnościami, byłych więźniów, seniorów i innych klientów pomocy społecznej, a także posiada wiedzę z zakresu zawodów i specjalności zawodowych.
		Umiejętności
1.	K_U06	Student/-ka dostrzega i dokonuje interpretacji wybranych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
2.	K_U01	Potrafi powiązać wiedzę z zakresu sytuacji na rynku pracy, działań pomocy społecznej aktywizacji zawodowej klientów pracy socjalnej.
3.	K_U09	Potrafi pracować w grupach zadaniowych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę pozyskiwania wiedzy i umiejętności związanych z aktywizacją społeczno-zawodową klienta.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pojęcie aktywizacji zawodowej. 2. Geneza aktywizacji społeczno-zawodowej. 3. Aktywizacja społeczna, pokonywanie problemów społecznych związanych z marginalizacją oraz wykluczeniem społecznym. 4. Polityka państwa na rzecz aktywności zawodowej obywateli. Instrumenty publiczne i prywatne. 5. Znaczenie organizacji pozarządowych w aktywizacji społeczno-zawodowej obywateli. 6. Zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami. Instrumenty aktywizacji społeczno-zawodowej osób z różnymi niepełnosprawnościami. Czynniki hamujące oraz sprzyjające aktywności społeczno-zawodowej niepełnosprawnych. 7. Aktywność społeczno-zawodowa osadzonych i byłych więźniów w systemie penitencjarnym i postpenitencjarnym. 		

8. Aktywność społeczno-zawodowa seniorów.

9. Polityka społeczno-zawodowa państwa jako część polityki aktywizacji społeczno-zawodowej.

Psychologia rozwoju człowieka		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka zna i rozumie w pogłębionym stopniu terminologię i pojęcia z zakresu psychologii rozwoju człowieka.
2.	K_W04	Student zna i rozumie czynniki wpływające na rozwój człowieka (genetyczne, środowiskowe, związane z aktywnością własną człowieka).
3.	K_W04	Student zna i rozumie wybrane koncepcje rozwoju człowieka (Piageta, Eriksona, Kohlberga).
4.	K_W04	Posiada wiedzę na temat rozwoju poznawczego, emocjonalnego i społecznego człowieka; zna prawidłowości związane z rozwojem osobowości jednostki.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi interpretować informacje dotyczące zjawisk rozwojowych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy i zdobywania umiejętności niezbędnych do rozwiązywania problemów poznawczych i praktycznych związanych z wykonywaniem zawodu pracownika socjalnego.
2.	K_K01	Jest świadomy/-a złożoności problemów psychicznego funkcjonowania człowieka i ich uwarunkowań.
3.	K_K01	Korzystając ze zdobytej wiedzy potrafi identyfikować problemy wymagające specjalistycznej konsultacji lub opieki.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>1. Pojęcie rozwoju i zmiany rozwojowej. Uwarunkowania rozwoju człowieka. Strategie badań rozwoju.</p> <p>2. Rozwój człowieka w poszczególnych sferach funkcjonowania psychicznego. Wybrane teorie rozwoju człowieka.</p>		

3. Stadia rozwoju prenatalnego. Narodziny dziecka i okres okołoporodowy.
4. Ogólna charakterystyka rozwoju dziecka we wczesnym, średnim i późnym dzieciństwie.
5. Charakterystyka wieku dorastania. Problemy okresu dorastania.
6. Charakterystyka okresu dorosłości człowieka (wczesna dorosłość, średnia dorosłość, późna dorosłość, starość).

Pedagogika społeczna		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka posiada podstawową wiedzę o znaczeniu pedagogiki społecznej w systemie nauk oraz o jej powiązaniach z pracą socjalną.
2.	K_W04	Zna wybrane koncepcje człowieka powstałe na gruncie pedagogiki społecznej.
3.	K_W05	Posiada wiedzę na temat funkcjonowania człowieka w społeczeństwie, rodzajów więzi i struktur społecznych.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka posiada umiejętność rozpoznawania, definiowania i analizowania zmian zachodzących w środowisku wychowania (w rodzinie, w szkolne, w środowisku lokalnych, w różnorodnych instytucjach wychowawczych).
2.	K_U01	Potrafi rozpoznawać układ wielorakich sił, kapitałów, potencjałów i zasobów służących wspieraniu rozwoju jednostek i grup, zna metody i formy pracy; umie wnikliwie analizować sytuacje wychowawcze i kreatywnie budować projekty oraz programy pracy, zwłaszcza z dzieckiem i rodziną.
3.	K_U04	Potrafi przygotować prace pisemne oraz wystąpienia ustne, dotyczące szczegółowych zagadnień z pedagogiki społecznej.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy i zdobywania umiejętności niezbędnych do wykonywania zawodu pracownika socjalnego.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>1. Rodowód pedagogiki społecznej, kształtowanie się tożsamości pedagogiki. Pokolenie niepokornych Helena Radlińska – Florian Znaniecki.</p> <p>2. Podstawowe pojęcia pedagogiki społecznej: środowisko, przestrzeń, miejsce i nie-miejsce, kapitał ludzki, kulturowy, społeczny, intelektualny, społeczeństwo wiedzy, edukacja a globalizacja, rozwój</p>		

społeczny i jego mierniki (HDI).

3. Podstawowe środowiska wychowawcze, rodzina, społeczne wymiary dzieciństwa, środowisko lokalne, odzyskana przestrzeń publiczna – organizacje pozarządowe, społeczna partycypacja – społeczeństwo obywatelskie.

Praktyka asystencka		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada zaawansowaną wiedzę na temat instytucji pomocy społecznej, źródeł i metod pozyskiwania zasobów potrzebnych do rozwiązywania problemów społecznych.
2.	K_W06	Zna i rozumie zróżnicowania społeczne, stanowiące czynniki ryzyka stygmatyzacji jednostek i rodzin korzystających z pomocy społecznej.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi dokonać analizy, diagnozy i prognozy sytuacji klientów, wykorzystując wiedzę o kolejnych etapach postępowania metodycznego w pracy socjalnej, jak również opracowuje rozwiązania problemów o różnym poziomie złożoności; poddaje je ocenie i w razie potrzeby modyfikuje uwzględniając aktualną sytuację klienta.
2.	K_U03	Obserwuje i uczy się rozwiązywać konflikty na drodze mediacji i negocjacji oraz radzić sobie w sytuacjach stresowych; uczy się komunikować się z klientem tzw. trudnym (agresywnym, nietrzeźwym).
3.	K_U06	Posługuje się w praktyce zasadami prawnymi i etycznymi, a także standardami zawodowymi istotnymi z punktu widzenia pomocy społecznej, uwzględniając zasady poufności i dostępności udzielanej pomocy; respektuje zasady i prawa stosowane w pracy socjalnej, w tym indywidualizacji, poszanowania godności klienta.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy i zdobywania umiejętności niezbędnych do rozwiązywania problemów poznawczych i praktycznych związanych z wykonywaniem zawodu pracownika socjalnego; jest otwarty na nowe metody pracy z klientem korzystającym z pomocy społecznej.
TREŚCI PROGRAMOWE		

Zapoznanie się z zasadami funkcjonowania i ofertą placówki. Asystowanie pracownikowi socjalnemu w wykonywaniu zadań związanych z rozpoznaniem sytuacji życiowej klienta, przyjęciem do domu pomocy społecznej, planowaniem i realizowaniem adekwatnej pomocy. Towarzystwo pracownikowi socjalnemu podczas pracy w terenie. Zapoznanie się z dokumentacją prowadzoną przez pracownika socjalnego. Poznanie zakresu współpracy domu pomocy społecznej z innymi instytucjami/organizacjami.

Etyka zawodu		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka zna istotę etyki zawodowej/etyki zawodu i podstawową terminologię z zakresu etyki zawodu.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka dostrzega związki pomiędzy wartościami etycznymi a zachowaniami w praktyce zawodowej.
2.	K_U01	Potrafi analizować sytuacje profesjonalne pod kątem wyszukiwania ich aspektów etycznych.
3.	K_U01	Potrafi podjąć głębszy namysł nad szerszym kontekstem i konsekwencjami badań naukowych oraz odpowiedzialnością nauki/ odpowiedzialnością naukowca – badacza.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K04	Student/-ka potrafi przyjąć aktywną postawę w sytuacjach dylematu etycznego w działalności profesjonalnej.
2.	K_K02	Zachowuje otwartość na krytyczny namysł nad własnymi standardami etycznymi oraz obecnymi w środowisku zawodowym.
3.	K_K04	Jest świadomy/-a zobowiązań etycznych na etapie badań do pracy dyplomowej i na dalszych etapach pracy badawczej/ zawodowej.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>1. Zapoznanie studentów z podejściami metodologicznymi do tworzenia etyk zawodowych. Etyka zawodowa: podstawowe zasady etyki zawodowej, wybrane problemy tworzenia etyk zawodowych.</p> <p>2. Kształcenie umiejętności praktycznego wykorzystania kodeksów etycznych: kodeksy etyki zawodowej, kodeksy a wartości/aksjologiczne podstawy kodeksów, rola i funkcje kodeksów etyki zawodowej, przykłady kodeksów etyki zawodowej.</p> <p>3. Przygotowanie studentów do aktywnego uczestnictwa we współczesnych dyskusjach na temat etyki zawodowej.</p>		

4. Etos, wzór osobowy i łączenie różnych wartości: godność, odpowiedzialność, tolerancja, prywatność, sprawiedliwość, solidarność międzyludzka, miłość bliźniego, ład społeczny, skuteczność działania, sumienność, uczciwość, samodoskonalenie i rozwój zawodowy, lojalność, hierarchia wartości.
5. Rozwijanie poczucia moralnych zobowiązań, jakie stawia praktyka zawodowa w różnych zawodach.
6. Specyficzne zagadnienia związane z etyką danego zawodu.
7. Przykłady dylematów etycznych i konfliktów wartości charakterystycznych dla danego zawodu.
8. Nadużycia i naganne praktyki, które podważają zaufania i naruszają etos zawodowy.

Techniki organizacji i dokumentacji pracy socjalnej		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada wiedzę na temat tworzenia i wykorzystania dokumentów i środków technicznych w pracy socjalnej.
		Umiejętności
1.	K_U05	Student/-ka potrafi wykorzystać w praktyce wiedzę na temat tworzenia dokumentów oraz ich archiwizacji.
		Kompetencje społeczne
		-
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Narzędzia w pracy pracownika socjalnego. 2. Pojęcie dokumentów i ich rodzaje w pracy pracownika socjalnego. 3. Dokumenty papierowe i elektroniczne. Składowanie, segregacja oraz archiwizacja dokumentów. 4. Zarządzanie dokumentacją klientów w pracy socjalnej. 5. Ochrona danych osobowych. Dbałość o jakość dokumentacji. 6. Wiarygodność dokumentów. 7. Programy komputerowe wykorzystywane w działalności zawodowej pracownika socjalnego. Sprawozdawczość w pracy socjalnej. 		

Teoretyczne podstawy pracy socjalnej		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka posiada wiedzę o znaczeniu pracy socjalnej w systemie nauk oraz o jej przedmiotowo-metodologicznych powiązaniach z innymi dyscyplinami naukowymi.
2.	K_W01	Zna podstawy teoretyczne metod i modeli praktyki w pracy socjalnej.
3.	K_W07	Zna zasady interakcji pomiędzy pracownikiem socjalnym i klientami pracy socjalnej w relacjach indywidualnych, grupowych i społecznościowych.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi uczyć się z analitycznym wykorzystaniem tradycyjnych i sieciowych źródeł wiedzy odnoszącej się do treści przedmiotu
2.	K_U04	Umie przygotować prace pisemne i wystąpienia ustne dotyczące szczegółowych teorii pracy socjalnej.
3.	K_U07	Potrafi wystąpić z komunikatywnym przekazem treści z zakresu pracy socjalnej wobec audytorium.
4.	K_U08	Potrafi tłumaczyć z języka angielskiego na język polski specjalistyczną terminologię pracy socjalnej.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy teoretycznej niezbędnej do efektywnej pracy socjalnej w praktyce.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>Wykład:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Praca socjalna – między praktyką a teorią. 2. Naukowe podstawy pracy socjalnej - teorie eksplanacyjne i prakseologiczne. 3. Dylematy wykorzystywania podstawowych nauk społecznych do tworzenia teorii pracy socjalnej: 		

- dylemat korzystania z monokazualnych teorii eksplanacyjnych;
- dylemat teorii pracy socjalnej wobec zmiany paradygmatu nauk społecznych – od pozytywizmu do postmodernizmu;

- poszukiwania rozwiązań: konstrukcjonizm, teoria systemów, eklektyzm.

4. Przykłady teorii eksplanacyjnych do wykorzystania w pracy socjalnej:

- teoria systemów;
- teoria przywiązania Bolwby'ego;
- teoria stadiów rozwoju społecznego Garvina i Seabury'ego.

5. Procedura rozwiązywania problemów jako prakseologiczna teoria pracy socjalnej:

- problem z perspektywy psychologicznej;
- heurystyki rozwiązywania problemów w pracy socjalnej.

6. Trzy metody pracy socjalnej – tradycyjne teorie prakseologiczne:

- metoda indywidualnych przypadków;
- metoda pracy grupowej;
- metoda środowiskowa.

7. Współczesne teorie prakseologiczne – modele interwencji w pracy socjalnej.

8. Podejścia aktywizujące: budzenie sił ludzkich, *empowerment*, organizacja stowarzyszeń.

Konwersatorium:

1. Związki pracy socjalnej z innymi dyscyplinami i subdyscyplinami nauki. Praca socjalna a socjologia, psychologia, antropologia.

2. Różnice pomiędzy pojęciami opieka społeczna, pomoc społeczna. Potrzeby społeczne obywateli jako źródło tworzenia rozwiązań systemowych.

3. Przedmiot i zakres pracy socjalnej, praca socjalna a pomoc społeczna.

4. Cele i zadania pracy socjalnej - zasada pomocniczości (subsydiarności).

5. Główne pojęcia pracy socjalnej (wsparcie, profilaktyka, kapitał ludzki, kapitał społeczny, *empowerment*, zasoby i potencjały).

6. Geneza pracy socjalnej jako dyscypliny naukowej oraz wiedzy praktycznej. Idea i rozwój samopomocy. Samopomoc a praca socjalna.

7. Naukowe podstawy pracy socjalnej. Koncepcja prakseologiczna.

8. Teoria eksplanacyjna (teoria stadiów rozwoju społecznego, teoria systemów społecznych, koncepcja przywiązania społecznego, modele psychodynamiczne).

9. Modele pracy socjalnej. Metody i techniki pracy socjalnej.

10. Praca socjalna z różnymi kategoriami wspomaganych - zróżnicowanie w podejściu metodycznym.

Metody badań społecznych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka zna metodologie badań społecznych na poziomie umożliwiającym prowadzenie i interpretowanie badań w obszarze pracy socjalnej.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi zdobywać informacje i zestawiać dane istotne dla przygotowania historii przypadku, historii rodziny, diagnozy, raportu.
2.	K_U01	Potrafi prowadzić obserwację i interpretować werbalne i niewerbalne zachowania.
3.	K_U01	Umie prowadzić studia badawcze nad pracą swojej placówki i/ lub nad własną praktyką.
4.	K_U01	Formułuje diagnozę społeczną i plan działań pomocowych i naprawczych w odniesieniu do jednostek i rodzin.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się zawodowego i rozwoju osobistego.
2.	K_K02	Dbą o własny rozwój osobisty i zawodowy; dokonuje samooceny własnych kompetencji i efektów własnej pracy, korzysta z pomocy, konsultacji i superwizji.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Jak badać zjawiska społeczne? Najważniejsze metodologiczne dylematy nauk społecznych. 2. Badania jakościowe czy ilościowe? 3. Podstawowe elementy procesu badawczego. 4. Konstruowanie narzędzia badawczego – zasady podstawowe, najczęstsze błędy. 5. Wiarygodność badań społecznych. 		

6. Ewaluacja.

7. Etyka badań naukowych.

8. Metody badań społecznych w praktyce.

Projekt socjalny (warsztaty w terenie)		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada zaawansowaną wiedzę na temat instytucji pomocy społecznej, źródeł i metod pozyskiwania zasobów potrzebnych do rozwiązywania problemów społecznych; rozumie istotę projektów socjalnych
2.	K_W06	Zna i rozumie zróżnicowania społeczne, stanowiące czynniki ryzyka stygmatyzacji jednostek i rodzin; ma wiedzę na temat programowania i wdrażania działań przeciwdziałających stygmatyzacji.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi dokonać analizy, diagnozy i prognozy sytuacji klientów, wykorzystując wiedzę o kolejnych etapach postępowania metodycznego w pracy socjalnej, jak również opracowuje rozwiązania problemów o różnym poziomie złożoności; działania potrafi poddać ewaluacji.
2.	K_U04	Potrafi przygotować prace pisemne oraz wystąpienia ustne, dotyczące szczegółowych zagadnień z zakresu pracy socjalnej; potrafi opracować konspekt wniosku o dofinansowanie na realizację projektu socjalnego.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy i zdobywania umiejętności niezbędnych do rozwiązywania problemów poznawczych i praktycznych związanych z wykonywaniem zawodu pracownika socjalnego; rozwija umiejętności pisania projektów.
2.	K_K03	Stara się myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy; samodzielnie przygotowuje i uczestniczy w przygotowaniu projektów socjalnych na rzecz osób z różnych środowisk społecznych; pozyskuje do nich partnerów.
3.	K_K04	Prezentuje odpowiedzialną i empatyczną postawę wobec innych ludzi, szczególnie klientów pomocy społecznej; dostrzega i

		formułuje problemy moralne i dylematy etyczne związane z własną i cudzą pracą; w kontakcie z klientem respektuje jego godność.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>Wykład:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rodzaje i funkcje projektów; struktura projektu socjalnego. 2. Tok postępowania celowościowego; aksjologia i prakseologia w projektowaniu. 3. Diagnoza: zakres, źródła informacji, metody i techniki. 4. Diagnoza społeczności lokalnej: mapa zasobów i potrzeb dla projektu animacyjnego. 5. Cele, działania i rezultaty. 6. Harmonogram działań, Podział zadań i koordynacja współpracy partnerów; budżet zadaniowy, zarządzanie projektem. <p>Warsztaty w APS:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zasady pisania projektu: określanie celów, charakterystyka odbiorców, uzasadnienie, planowanie i wycena działań, przewidywanie rezultatów, zarządzanie ryzykiem, informacja i promocja, środki i zasoby. 2. Ewaluacja: jej cele, formy, techniki, pisanie sprawozdań. <p>Warsztaty w terenie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja projektu w wybranej placówce o charakterze socjalnym lub edukacyjno-wychowawczym (dom pomocy społecznej, środowiskowy dom samopomocy, dom dziecka, ognisko wychowawcze, szkoła, świetlica środowiskowa itp.). 2. Realizacja projektu poprzedzona jest nawiązaniem współpracy z placówką, ustaleniem zasad współpracy, w tym rekrutacją uczestników. 		

Prawo administracyjne w pracy pracownika socjalnego		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W03	Student/-ka zna kulturowe, polityczne, prawne i ekonomiczne aspekty systemu pomocy społecznej.
		Umiejętności
1.	K_U06	Student/-ka posługuje się w praktyce zasadami prawnymi i etycznymi, a także standardami zawodowymi istotnymi z punktu widzenia pomocy społecznej, uwzględniając zasady poufności i dostępności udzielanej pomocy.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy i zdobywania umiejętności niezbędnych do rozwiązywania problemów poznawczych i praktycznych związanych z wykonywaniem zawodu pracownika socjalnego.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>1. Pojęcie prawa administracyjnego (materialnego i formalnego). Źródła prawa administracyjnego. Zasady postępowania administracyjnego.</p> <p>2. Charakterystyka zawodu pracownika socjalnego. Zadania pracownika socjalnego w świetle prawa administracyjnego.</p> <p>3. Określenie wymagań kwalifikacyjnych dotyczących zawodu pracownika socjalnego oraz określenie instytucji, w których możliwe jest zatrudnienie pracownika socjalnego.</p> <p>4. Pojęcie administracji publicznej.</p> <p>5. Organ administracyjny. Organy administracji rządowej - centralne i terenowe.</p> <p>6. Administracja samorządowa. Samorząd terytorialny - wojewódzki, powiatowy, gminny.</p> <p>7. Zadania samorządu terytorialnego w pomocy społecznej.</p> <p>8. Charakterystyka postępowania administracyjnego. Zasady postępowania administracyjnego i jego przebieg.</p> <p>9. Zastosowanie Kodeksu postępowania administracyjnego w pomocy społecznej.</p> <p>10. Podmioty orzekające. Właściwość organów administracji. Wyłączenie pracownika oraz organu od udziału w postępowaniu.</p>		

11. Strony i podmioty na prawach strony.
12. Doręczenia, wezwania, terminy w postępowaniu administracyjnym.
13. Wszczęcie postępowania administracyjnego. Metryki, protokoły oraz adnotacje, udostępnianie akt, postępowanie dowodowe.
14. Przerwanie toku postępowania (zawieszenie i umorzenie postępowania administracyjnego).
15. Rozstrzygnięcia w postępowaniu administracyjnym (decyzja administracyjna, ugoda administracyjna, postanowienie w postępowaniu administracyjnym).
16. Środki zaskarżenia w postępowaniu administracyjnym.
17. Weryfikacja decyzji ostatecznych.
18. Sądowe postępowanie administracyjne.

Pedagogika specjalna		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka zna i rozumie miejsce pedagogiki specjalnej w systemie nauk oraz jej przedmiotowe i metodologiczne powiązania interdyscyplinarne.
2.	K_W05	Posiada wiedzę na temat funkcjonowania osób z niepełnosprawnością w społeczeństwie, rodzajów więzi i struktur społecznych; Zna subdyscypliny pedagogiki specjalnej, specyfikę oraz przemiany związane z rozwojem wiedzy o osobach z niepełnosprawnością oraz o osobach niedostosowanych społecznie.
3.	K_W06	Zna i rozumie zróżnicowania społeczne, stanowiące czynniki ryzyka stygmatyzacji osób z niepełnosprawnością, niedostosowanych społecznie oraz ich rodzin.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi rozpoznawać i interpretować złożone problemy społeczne ukazując ich powiązania z różnymi obszarami pedagogiki specjalnej.
2.	K_U02	Wykorzystuje nowoczesne technologie w celu pozyskiwania informacji z wiarygodnych źródeł; krytycznie ocenia i analizuje zebrane dane Potrafi analizować procesy i zjawiska wykorzystując aktualną wiedzę teoretyczną z zakresu pedagogiki specjalnej.
3.	K_U10	Umie samodzielnie planować i realizować własne uczenie się. Potrafi analizować własne działania pedagogiczne i wskazywać obszary wymagające modyfikacji oraz wdrażania działań innowacyjnych w zakresie pedagogiki specjalnej.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy i zdobywania umiejętności niezbędnych do rozwiązywania problemów poznawczych i praktycznych związanych z pracą z osobami z niepełnosprawnością oraz pracą z osobami niedostosowanymi

		społecznie.
2.	K_K04	Prezentuje odpowiedzialną i empatyczną postawę wobec innych ludzi, szczególnie wobec osób z niepełnosprawnością i osób niedostosowanych społecznie; dostrzega i formułuje problemy moralne i dylematy etyczne związane z własną i cudzą pracą.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pojęcia, cele, zadania, zasady, paradygmaty i zakres pedagogiki specjalnej. 2. Opieka i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością i niedostosowaniem społecznym w ujęciu historycznym. 3. Skala i dynamika zjawiska niepełnosprawności w Polsce i na świecie. 4. Organizacja procesu kształcenia dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnym. 5. Wybrane zagadnienia z pedagogiki osób niewidomych i słabowidzących. 6. Wybrane zagadnienia z pedagogiki osób niesłyszących i słabosłyszących. 7. Wybrane zagadnienia z pedagogiki osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz pedagogiki osób z autyzmem i zaburzeniami ze spektrum autyzmu. 8. Wybrane zagadnienia z pedagogiki resocjalizacyjnej i profilaktyki niedostosowania społecznego. 9. Wybrane sposoby wsparcia pedagogicznego - wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z niepełnosprawnością. Wybrane metody pracy pedagoga specjalnego (biblioterapia, metoda instrumentalna, techniki Freineta, metody komunikacji alternatywnej). 10. Rodzina osób z niepełnosprawnością (charakterystyka modelu rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym; macierzyństwo i ojcostwo wobec niepełnosprawności dziecka; sytuacja rodzeństwa dziecka z niepełnosprawnością). 11. Andragogika i gerontologia specjalna - dorosłość i wiek podeszły w sytuacji niepełnosprawności. 		

Zarządzanie placówką i kadrami w pomocy społecznej		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada wiedzę z zakresu podstaw nauk o zarządzaniu; wiedzę o normach organizacyjnych instytucji społecznych, o ewolucji poglądów na organizację w zakresie instytucji pomocy społecznej.
2.	K_W03	Zna zasady zarządzania kadrą placówki.
Umiejętności		
1.	K_U01; K_U04; K_U05	Student/-ka dostrzega i interpretuje informacje dotyczące sposobu funkcjonowania organizacji, biorąc pod uwagę rolę w instytucji pracowników i kadry kierowniczej, zdobywa umiejętności przydatne kierownikowi średniego szczebla zarządzania.
2.	K_U09	Potrafi odnaleźć się w pracy zespołowej w przyszłym miejscu pracy.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka dostrzega problemy społeczne, związane z zarządzaniem instytucją pomocy społecznej.
2.	K_K03	Uzyskuje kompetencje społeczne dotyczące pracy zespołowej w przyszłym miejscu pracy.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>1. Nauki o zarządzaniu. Zarządzanie placówkami pomocy społecznej - obszar nauk o zarządzaniu i polityki społecznej państwa . Krótki rys historyczny. Główne nurty w zarządzaniu.</p> <p>2. Zarządzanie – pojęcie, funkcje. Planowanie, organizowanie. Dokumenty organizacyjne: statut, regulamin organizacyjny, regulamin pracy, regulamin wynagradzania, tworzenie innych dokumentów wewnętrznych.</p> <p>3. Sprawne działanie - koncepcje prakseologiczne, podejmowanie decyzji, operacjonalizacja zarządzania.</p> <p>4. Organizacja czasu pracy pracownika socjalnego i kierownika zespołów pracowniczych.</p> <p>5. Jakość usług socjalnych.</p>		

6. Motywowanie jako funkcja zarządzania. Zarządzanie ludźmi w organizacji socjalnej. Strategie zarządzania w placówkach pomocy społecznej.

7. Zabezpieczenie kadr socjalnych – rekrutacja i selekcja pracowników. Przygotowanie zawodowe kadr placówek pomocy społecznej.

Seminarium dyplomowe licencjackie – 1

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01; K_W09	Student/-ka posiada wiedzę dotyczącą tematyki pracy licencjackiej, w tym dotyczącą zasad pisania pracy i respektowania praw autorskich.
2.	K_W01	Zna metodologię badań społecznych, na poziomie umożliwiającym interpretowanie badań w obszarze pracy socjalnej.
3.	K_W01	Posiada wiedzę o sposobach gromadzenia materiałów empirycznych, służących powstaniu pracy licencjackiej, w tym badania empirycznego środowiska społecznego.
Umiejętności		
1.	K_U02	Student/-ka posiada umiejętność analizy zjawisk społecznych.
2.	K_U04	Potrafi przygotowywać prace pisemne z wykorzystaniem teorii naukowych oraz dostępnych źródeł.
3.	K_U05	Uzyskuje informacje z różnych źródeł z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjnych.
4.	K_U10	Potrafi przygotować samodzielnie pracę licencjacką. Umie wykorzystać w pracy pisemnej istniejące zasoby w zakresie polityki społecznej.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka jest gotów do doskonalenia kompetencji w zakresie komunikacji z osobami badanymi, często klientami przyszłego pracownika socjalnego.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Określenie tematyki pracy licencjackiej.
2. Opracowanie planu pracy licencjackiej.
3. Przygotowanie bibliografii.

4. Przygotowanie koncepcji własnych badań empirycznych.

5. Przegląd istniejących badań.

Praca socjalna ze społecznością lokalną		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W05	Student/-ka posiada wiedzę na temat funkcjonowania społeczności lokalnych i grup.
2.	K_W07	Zna reguły komunikacji w społecznościach lokalnych.
3.	K_W10	Zna zasady aktywizacji społeczności lokalnych na rzecz realizacji wspólnotowych celów.
		Umiejętności
1.	K_U09	Student/-ka potrafi współpracować z przedstawicielami lokalnych instytucji, i wolontariuszami.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy i umiejętności dotyczących rozpoznawania problemów społecznych w społecznościach lokalnych.
2.	K_K03	Potrafi inicjować i kierować aktywność społeczności na rzecz rozwiązywania jej problemów.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Socjopedagogiczne rozumienie pojęcia społeczność lokalna. 2. Historyczne przykłady organizowania społeczności lokalnych na rzecz poprawy społeczno-ekonomicznych warunków życia mieszkańców. 3. Metoda pracy socjalnej ze społecznością w szerszym kontekście metod organizowania społeczności lokalnej. 4. Budzenie sił ludzkich, <i>empowerment</i>, kapitał społeczny jako cele i środki organizowania społeczności lokalnej. 5. Metoda pracy z grupą w zastosowaniu do pracy socjalnej ze społecznością lokalną. 6. Dążenie do profesjonalizacji organizowania społeczności lokalnej. 		

Organizacja małych zespołów pracowniczych w pracy socjalnej

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W05	Student/-ka posiada wiedzę na temat tworzenia i funkcjonowania zespołów pracowniczych.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi wykorzystać w praktyce wiedzę na temat budowania zespołów i funkcjonowania grup pracowniczych w pracy socjalnej.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01; K_K02	Student/-ka doskonali kompetencje w zakresie komunikacji z osobami w zespole, klientami, dostrzega problemy wewnątrz zespołów i w pracy z klientem.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Psychologia zarządzania jako obszar wiedzy na temat funkcjonowania zespołów pracowniczych oraz aplikacja obszaru wiedzy do pracy socjalnej.
2. Pojęcie zespołu pracowniczego a małe grupy społeczne.
3. Rodzaje zespołów pracowniczych w pracy socjalnej.
4. Etapy budowania zespołu. Relacje pomiędzy pracownikami.
5. Komunikacja i konflikty w zespołach pracowniczych.
6. Wartości i cele zespołów pracowniczych.
7. Zarządzanie konfliktem.
8. „Groupware” w działalności zespołów.
9. Elementy sieci w budowaniu zespołów pracowniczych.

Starzenie się Polaków jako problem społeczny		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka zna podstawowe kwestie społeczne związane ze starzeniem się Polaków.
2.	K_W02	Posiada wiedzę na temat źródeł i metod pozyskiwania zasobów potrzebnych do przewyższania kwestii społecznych.
3.	K_W05	Posiada wiedzę na temat funkcjonowania człowieka starego w starzejącym się społeczeństwie.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka wykorzystuje nowoczesne technologie w celu pozyskania informacji z różnych źródeł.
2.	K_U04	Potrafi przygotować prace pisemne i ustne wypowiedzi dotyczące tematyki przedmiotu.
3.	K_U10	Planuje i realizuje własne uczenie się.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka rozwija wiedzę w zakresie kwestii społecznych związanych ze starzeniem się Polaków.
2.	K_K02	Dokonuje oceny własnych kompetencji i konsultuje efekty swojej pracy.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Starość jako wyzwanie i kwestia społeczna. 2. Biopsychospołeczne funkcjonowanie osób w podeszłym wieku (postawy wobec starości, style życia w starości). 3. Starzenie się obecne i w najbliższej przyszłości. Polska na tle innych krajów. 4. Sytuacja osób starszych w obszarze funkcjonowania społecznego, ekonomicznego i marketingowego. 5. Starzenie się w rodzinie. Transfery międzypokoleniowe. 7. Starzenie się w społeczności lokalnej. 		

8. Różne pokolenia na rynku pracy.

8. Człowiek starszy a ageizm.

9. Prawne problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa.

10. Starzenie się społeczeństwa a zmiany kulturowe.

11. Uczenie się starości.

Socjologia problemów społecznych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W03	Student/-ka zna wybrane socjologiczne koncepcje człowieka; rodzaje zachowań aspołecznych i patologii społecznych.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka posiada umiejętność analizy zjawisk społecznych, w tym patologii społecznych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka jest gotów/-owa do aktywnego udziału w działaniach podejmowanych na rzecz osób z różnych środowisk społecznych.
2.	K_K04	Przejawia empatyczną postawę względem innych ludzi, szczególnie klientów pomocy społecznej.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wprowadzenie w tematykę zajęć. Teoria kwestii i problemów społecznych. 2. Socjologia problemów społecznych. Problemy społeczne w różnych teoriach socjologicznych. 3. Zachowania aspołeczne i rodzaje patologii społecznych. 4. Analiza problemów społecznych i sposoby ich rozwiązywania. 5. Profilaktyka problemów społecznych w ujęciu krajowym. Ogólnopolskie programy i środki finansowe na działania z zakresu profilaktyki problemów społecznych. 6. Lokalne programy i środki finansowe na działania z zakresu profilaktyki problemów społecznych. 7. Analiza problemów społecznych i sposoby ich rozwiązywania: <ul style="list-style-type: none"> - bezrobocie; - bezdomność; - przemoc domowa; - starzenie się społeczeństwa; - przestępczość; - uzależnienia. 8. Dysfunkcje w pomocy społecznej. 		

Warsztaty umiejętności rozwiązywania problemów (praca z przypadkiem, kontrakt socjalny)**EFEKTY UCZENIA SIĘ**

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W05	Student/-ka posiada wiedzę na temat specyficznych problemów klientów pomocy społecznej.
2.	K_W02	Posiada wiedzę na temat zasobów osobistych i instytucjonalnych oraz źródeł i metod pozyskiwania zasobów potrzebnych do rozwiązania problemów społecznych.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi dokonać analizy i diagnozy sytuacji klienta w celu opracowania planu/strategii rozwiązania problemu klienta.
2.	K_U05	Umie posługiwać podstawowymi narzędziami w pracy pracownika socjalnego: wywiadem środowiskowym oraz kontraktem socjalnym.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy z zakresu problemów jednostkowych oraz problemów społecznych i zdobywania umiejętności rozwiązywania problemów klientów pomocy społecznej.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Problemy społeczne w dobie współczesności.
2. Kategorie klientów pomocy społecznej w aspekcie doświadczanych problemów.
3. Istota pracy socjalnej. Definicje i pojęcia. Metody pracy socjalnej:
 - metoda pracy socjalnej z jednostką;
 - metoda pracy socjalnej z grupą;
 - metoda środowiskowej pracy socjalnej;
 - nowe metody pracy socjalnej.
4. Usługi społeczne na rzecz klientów pomocy społecznej w aspekcie poszczególnych klientów pomocy społecznej:
 - usługi społeczne;

- zasoby instytucjonalne gminy i powiatu w budowaniu działań na rzecz klienta pomocy społecznej.

5. Narzędzia pracy socjalnej (symulacja). Wywiad środowiskowy. Kontrakt socjalny.

6. Diagnoza indywidualnego przypadku – rozróżnienie i wyjaśnienie pojęć: studium przypadku (*case study*), praca z przypadkiem (*case work*):

- etapy postępowania: diagnoza przypadku;

- zasoby jednostki;

- opracowanie planu postępowania i prowadzenie przypadku;

- zasady w stosowaniu metody indywidualnych przypadków;

- ćwiczenia sytuacyjne.

7. Metody diagnozowania potrzeb. Narzędzia diagnozy. Mapa potrzeb i zasobów. Analiza SWOT.

8. Praca z przypadkiem. Co możemy zaoferować? – świadczenia pieniężne i niepieniężne. Rozwiązania problemów (historie ludzkie/przypadki problemów).

9. Praca z przypadkiem – umiejętności pracownika socjalnego.

10. Praca z trudnym klientem (rodzaje klientów trudnych/opornych). Ćwiczenia sytuacyjne.

11. Organizowanie społeczności. Pracownik socjalny jako aktywizator społeczności lokalnej. Ćwiczenia – przypadki – jakie zasoby instytucjonalne można wykorzystać?

12. Przypadki przygotowane przez studentów.

13. Trudności indywidualne pracownika socjalnego w pracy z klientem (*case study*).

Gospodarka społeczna i polityka rynku pracy		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W03; K_W06	Student/-ka posiada podstawową wiedzę z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu z pracy, w tym wiedzę na temat monitorowania sytuacji na rynku pracy, instrumentów redukcji bezrobocia oraz gospodarki społecznej.
Umiejętności		
1.	K_U01; K_U04	Student/-ka dokonuje obserwacji i interpretacji wybranych instytucjonalnych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
2.	K_U01	Potrafi powiązać wiedzę z zakresu sytuacji na rynku pracy, działań pomocy społecznej i służb zatrudnienia w zakresie aktywizacji zawodowej klientów pracy socjalnej.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01; K_K03	Student/-ka jest gotów/-owa do podejmowania pracy w grupach zadaniowych na rzecz osób z różnych środowisk społecznych.
2.	K_K04	Rozumie wagę problemów związanych z marginalizacją społeczną.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>1. Pojęcie ekonomii społecznej. Geneza ekonomii społecznej.</p> <p>2. Bezrobocie w Polsce – zróżnicowanie: Pojęcie bezrobocia, bezrobotnych. Geneza i związek bezrobocia z gospodarką kapitalistyczną. Bezrobocie ukryte w uprzednim ustroju socjalistycznym. Okres transformacji gospodarczo – społecznej a bezrobocie.</p> <p>3. Pojęcie aktywności i bierności zawodowej. Przestanki aktywności zawodowej: społeczne, psychologiczne, ekonomiczne.</p> <p>4. Pojęcie i rodzaje wykluczenia społecznego. Wykluczenie z pracy. Grupy wykluczonych.</p> <p>5. Instytucjonalne formy aktywizacji zawodowej. Przeciwdziałanie bezrobociu w województwie, w gminie, w powiecie.</p> <p>6. Instytucje aktywizacji zawodowej osób marginalizowanych społecznie.</p> <p>7. Zatrudnienie socjalne jako system wsparcia niektórych grup wykluczonych. Znaczenie centrów,</p>		

klubów integracji społecznej. Spółdzielnie socjalne nową polską alternatywą dla bezrobocia.

8. Indywidualna działalność gospodarcza formą aktywizacji bezrobotnych.

9. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych. Spółdzielnie inwalidów, niewidomych, zakłady pracy chronionej, zakłady aktywności zawodowej.

10. Mobilność przestrzenna bezrobotnych – migracje wahadłowe, okresowe i stałe.

Seminarium dyplomowe licencjackie – 2

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01; K_W09	Student/-ka posiada wiedzę dotyczącą tematyki pracy licencjackiej, w tym dotyczącą zasad pisania pracy i respektowania praw autorskich.
2.	K_W01	Zna metodologię badań społecznych, na poziomie umożliwiającym interpretowanie badań w obszarze pracy socjalnej.
3.	K_W01	Posiada wiedzę o sposobach gromadzenia materiałów empirycznych, służących powstaniu pracy licencjackiej, w tym badania empirycznego środowiska społecznego.
Umiejętności		
1.	K_U02	Student/-ka posiada umiejętność analizy zjawisk społecznych.
2.	K_U04	Potrafi przygotowywać prace pisemne z wykorzystaniem teorii naukowych oraz dostępnych źródeł.
3.	K_U05	Uzyskuje informacje z różnych źródeł z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjnych.
4.	K_U10	Potrafi przygotować samodzielnie pracę licencjacką. Umie wykorzystać w pracy pisemnej istniejące zasoby w zakresie polityki społecznej.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka jest gotów/-owa do doskonalenia kompetencji w zakresie komunikacji z osobami badanymi, często klientami przyszłego pracownika socjalnego.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Opracowanie narzędzi badawczych.
2. Realizacja własnego badania empirycznego.
3. Analiza zgromadzonego materiału badawczego.

4. Analiza wstępnej wersji poszczególnych rozdziałów pracy licencjackiej.

Seminarium dyplomowe licencjackie – 3 i złożenie pracy

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01; K_W09	Student/-ka posiada wiedzę dotyczącą tematyki pracy licencjackiej, w tym dotyczącą zasad pisania pracy i respektowania praw autorskich.
2.	K_W01	Zna metodologię badań społecznych, na poziomie umożliwiającym interpretowanie badań w obszarze pracy socjalnej.
3.	K_W01	Posiada wiedzę o sposobach gromadzenia materiałów empirycznych, służących powstaniu pracy licencjackiej, w tym badania empirycznego środowiska społecznego.
Umiejętności		
1.	K_U02	Student/-ka posiada umiejętność analizy zjawisk społecznych.
2.	K_U04	Potrafi przygotowywać prace pisemne z wykorzystaniem teorii naukowych oraz dostępnych źródeł.
3.	K_U02; K_U05	Uzyskuje informacje z różnych źródeł z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjnych.
4.	K_U10	Potrafi przygotować samodzielnie pracę licencjacką. Umie wykorzystać w pracy pisemnej istniejące zasoby w zakresie polityki społecznej.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka jest gotów/-owa do doskonalenia kompetencji w zakresie rozwiązywania problemów poznawczych i praktycznych związanych z przygotowaną pracą licencjacką.
2.	K_K02	Korzysta z pomocy i konsultacji w obszarze przygotowywanej pracy licencjackiej.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Omówienie finalnej wersji rozdziałów pracy licencjackiej.

2. Przygotowanie do obrony pracy licencjackiej.

Mediacja sądowa i pozasądowa		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02; K_W03	Student/-ka posiada podstawową wiedzę z zakresu prawnych podstaw mediacji.
2.	K_W05	Posiada podstawową wiedzę z zakresu psychologii konfliktu w tym dynamiki konfliktu, jego źródeł jednostkowych i społecznych.
3.	K_W07	Posiada podstawową wiedzę na temat komunikacji, w szczególności barier komunikacyjnych, błędów komunikacyjnych będących przyczyną konfliktów.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi zdiagnozować źródła konfliktu wykorzystując techniki mediacyjne.
2.	K_U03	Potrafi przeprowadzić postępowanie mediacyjne, w tym wygłosić monolog mediatora.
3.	K_U06	Potrafi zastosować zasady postępowania mediacyjnego w praktyce.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka jest gotów/-owa do ciągłego doskonalenia i podnoszenia swojej wiedzy i umiejętności z zakresu pracy socjalnej.
2.	K_K03	Potrafi wczuć się w sytuację osób będących w konflikcie oraz okazać im zrozumienie i wsparcie.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>Wykład:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Konflikt - podstawowe założenia teoretyczne. Definicja konfliktu, rodzaje, przyczyny, style rozwiązywania konfliktów. 2. Sposoby rozwiązywania konfliktów: negocjacje i mediacje. 3. Mediacje - wprowadzenie w problematykę: 		

- definicja mediacji, cele mediacji;
 - rodzaje mediacji;
 - zasady mediacji;
 - przygotowanie do mediacji w 5 krokach;
 - etapy mediacji;
 - kwestie etyczne w mediacji.
4. Mediacje w sprawach rodzinnych:
- dziecko w mediacji;
 - bezpośredni udział dziecka w mediacji - korzyści i ryzyko.
5. Mediacja w sprawach karnych i nieletnich:
- kwalifikowanie spraw do postępowania mediacyjnego.
6. Pozaformalne korzyści dla stron z uczestnictwa w mediacji.
- Warsztaty:
1. Przyczyny konfliktów (osobowe, organizacyjne, społeczne)
 2. Komunikacja interpersonalna w mediacjach:
 - techniki aktywnego słuchania;
 - techniki budowania dobrej atmosfery.
 3. Techniki negocjacyjne (konstruktywne i destruktywne).
 4. Mediacje – etapy:
 - monolog mediatora;
 - mediacje właściwe;
 - zawarcie ugody mediacyjnej.
 5. Mediacje – symulacje.

Fakultet		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka definiuje i sprawnie posługuje się kluczowymi pojęciami dla omawianego zagadnienia.
2.	K_W01	Zna koncepcje kluczowe dla omawianego zagadnienia.
3.	K_W01	Ma wiedzę o uwarunkowaniach i podstawowych mechanizmach dotyczących omawianego zjawiska.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi dokonać analizy społecznych aspektów omawianego zagadnienia.
2.	K_U02	Jest w stanie odnaleźć i wykorzystać w praktyce właściwą literaturę odnośnie poruszanego tematu.
3.	K_U07	Umie prezentować zarówno własny punkt widzenia, jak i rzeczowo ustosunkowywać się do opinii innych osób.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka jest nastawiony/-a krytycznie do potocznych, nieuzasadnionych naukowo przekonań.
2.	K_K02	Ma motywację do angażowania się w aktywność na rzecz innych osób w praktyce wykorzystując wiedzę teoretyczną zgodnie z zasadami etycznymi.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Treści programowe zależą od tematyki zajęć i dobierane są przez osobę prowadzącą, która zgłasza fakultet. Fakultet może być realizowany w języku obcym.		

OPISY ZAJĘĆ

Specjalność: Praca socjalna w pomocy społecznej

Współpraca jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi**EFEKTY UCZENIA SIĘ**

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada wiedzę na temat jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, organizacji pozarządowych, źródeł, metod, zakresu współpracy i działań na rzecz klienta pomocy społecznej i środowiska lokalnego.
2.	K_W03	Zna Ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi dokonać analizy i diagnozę problemów społecznych oraz wskazać instytucje polityki społecznej, w tym rolę organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych.
2.	K_U07	Potrafi komunikować się z organizacjami pozarządowymi i wolontariatem działającymi w obszarze pomocy społecznej.
3.	K_U09	Potrafi współdziałać z przedstawicielami jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi oraz wolontariatem.
4.	K_U01	Student/-ka dokonuje krytycznej oceny własnych kompetencji, korzysta z pomocy jednostek pomocy społecznej, organizacji pozarządowych i wolontariatu w celu rozwiązania problemu jednostki, grupy i środowiska lokalnego.
5.	K_U05	Myśli i działa samodzielnie. Przygotowuje plany działań i projekty socjalne we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariatem.
Kompetencje społeczne		

		-
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (charakterystyka poszczególnych instytucji w obszarze zadań i działań pomocy społecznej). 2. Pojęcie organizacji pozarządowych. Rola organizacji pozarządowych w realizacji zadań pomocy społecznej i pracy socjalnej. 3. Współpraca jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi (pojęcie współpracy; formy współpracy; działania na rzecz klientów; pozytywne strony i przeszkody współpracy). 4. Podstawy prawne dotyczące działalności pożytku publicznego i wolontariatu. Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. 5. Rola organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych. Zasady i formy współdziałania organizacji pozarządowych z administracją publiczną w zakresie realizacji zadań pomocy społecznej. 6. Standardy współpracy administracji publicznej z sektorem pozarządowym. 7. Działalność organizacji pozarządowych w sektorze ekonomii społecznej. 8. Wolontariat. Zasady prowadzenia i świadczenia wolontariatu. Prawa i obowiązki wolontariusza. Praca wolontarystyczna jako element nabywania kompetencji do świadczenia profesjonalnej pracy socjalnej. 9. Rola organizacji pozarządowych w realizacji projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. 10. CSR w pomocy społecznej. 11. Dobre praktyki. 		

Praca socjalna z osobami bezrobotnymi

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada wiedzę na instytucji rynku pracy i instrumentów polityki społecznej działających w na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych i przeciwdziałaniu bezrobociu.
2.	K_W05	Posiada wiedzę na temat funkcjonowania osoby bezrobotnej.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi dokonać wstępnej analizy przypadku danej osoby i zaproponować działania służące interesom klienta wykluczonego społecznie z powodu braku pracy.
2.	K_U09	Potrafi współdziałać z instytucjami działającymi na rzecz osób bezrobotnych; przygotowuje plany pracy, kontrakty socjalne z osobą bezrobotną.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwoju własnych umiejętności w pracy z osobą bezrobotną.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Aktywność zawodowa we współczesnym świecie.
2. Praca jako podstawowa działalność człowieka:
 - praca w różnych fazach rozwoju cywilizacji ludzkich;
 - wykształcenie jako cecha statusu pracy zarobkowej;
 - praca jako obiekt badań społecznych;
 - globalizacja a kariery zawodowe.
3. Praca i zatrudnienie w systemie prawa. Bezrobocie w Polsce i Unii Europejskiej. Dane statystyczne dotyczące bezrobotnych.
4. Bezrobocie. Istota bezrobocia. Przyczyny i konsekwencje występowania bezrobocia.
5. Bezrobocie jako przyczyna przyznawania świadczeń pomocy społecznej.
6. Charakterystyka społeczno-demograficzna bezrobotnych klientów pomocy społecznej. Cechy

psychospołeczne osób bezrobotnych. Wskazania do diagnozy osób bezrobotnych.

7. Instytucje świadczące pomoc osobom bezrobotnym:

- instytucje pomocy społecznej ze szczególnym uwzględnieniem instytucji działających na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin;
- instytucje rynku pracy w Polsce;
- instytucje zatrudnienia socjalnego i ekonomii społecznej.

8. Usługi i świadczenia dla osób bezrobotnych:

- usługi i świadczenia z pomocy społecznej;
- usługi i świadczenia oferowane przez instytucje rynku pracy;
- CIS i spółdzielnie socjalne.

9. Zadania ośrodków pomocy społecznej w aktywizacji zawodowej bezrobotnych. Kontrakt socjalny
Praca socjalna w oparciu o kontrakt socjalny. Współpraca ośrodka pomocy społecznej.

10. Praca socjalna z osobami bezrobotnymi metodą kontraktu (symulacja kontraktu).

11. Praca socjalna z osobami długotrwale bezrobotnymi.

12. Zajęcia terenowe (Spółdzielnia socjalna/ PUP/ WTZ).

13. Dobre praktyki w Polsce i Europie w pracy socjalnej z bezrobotnymi.

Praca socjalna z osobami z niepełnosprawnościami		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada wiedzę na temat instytucji wsparcia osób z niepełnosprawnościami, w tym instytucji pomocy społecznej. Posiada wiedzę odnośnie źródeł pozyskiwania zasobów potrzebnych do rozwiązywania problemów społecznych tych osób.
2.	K_W03	Zna rodzaje systemów wsparcia osób z niepełnosprawnościami, w tym przede wszystkim w ramach rozwiązań funkcjonujących w obszarze pomocy społecznej.
3.	K_W05	Posiada wiedzę na temat funkcjonowania człowieka z niepełnosprawnością w społeczeństwie, rodzajów więzi i struktur społecznych wspomagających oraz utrudniających jego funkcjonowanie społeczne.
4.	K_W07	Ma podstawową wiedzę o regułach komunikacji między pracownikiem socjalnym a osobą z niepełnosprawnością.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi dokonać analizy, diagnozy i prognozy sytuacji klienta będącego osobą z niepełnosprawnościami. Umie wykorzystać posiadaną wiedzę z zakresu pedagogiki specjalnej, pracy socjalnej, by opracować propozycje rozwiązań dotyczące wybranych przypadków.
2.	K_U02	Umie wykorzystywać technologie w celu pozyskiwania informacji, krytycznej ich oceny oraz analizy.
3.	K_U04	Potrafi przygotować prace pisemne dotyczące zagadnień z zakresu wsparcia osób z niepełnosprawnościami.
4.	K_U05	Umie tworzyć dokumentację opisującą sytuację osoby z niepełnosprawnością.
5.	K_U06	Posługuje się zasadami prawnymi i etycznymi, a także standardami zawodowymi istotnymi z punktu widzenia pomocy osobie z niepełnosprawnością, w tym zasadami kultury osobistej.

		Umie uwzględniać w praktyce zasady poufności.
6.	K_U07	Potrafi komunikować się z użyciem specjalistycznej terminologii dotyczącej osób z niepełnosprawnościami.
7.	K_U09	Potrafi pracować w grupie i współdziałać z przedstawicielami innych zawodów, wolontariuszami oraz instytucjami działającymi w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami.
8.	K_U10	Umie planować i realizować własne uczenie się.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K02	Student/-ka stara się dokonywać krytycznej oceny własnych kompetencji i efektów pracy.
2.	K_K03	Stara się myśleć prospołecznie; uczestniczy w przygotowaniu akcji, działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
3.	K_K04	Prezentuje odpowiedzialną i empatyczną postawę wobec ludzi, w tym szczególnie osób z niepełnosprawnościami; dostrzega i formułuje problemy etyczne w zakresie wspierania tej grupy osób.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Misja, cele, wartości i zasady pracy socjalnej z osobami z niepełnosprawnością. Aspekty etyczne pracy socjalnej z osobą z niepełnosprawnością.
2. Wiedza z zakresu pedagogiki specjalnej a praca socjalna.
3. Koncepcje zdrowia i choroby. Rola pracownika socjalnego w edukacji zdrowotnej i promocji zdrowego trybu życia.
4. System wsparcia osób z niepełnosprawnościami– podstawy prawne. Uprawnienia osób z niepełnosprawnościami. Ocena i pomiar niepełnej sprawności. Orzekanie o niepełnosprawności.
5. Standardy pracy socjalnej z osobą z niepełnosprawnościami.
6. Pomoc instytucjonalna świadczona osobom z niepełnosprawnością. Terapia zajęciowa. Grupy samopomocy i ochotnicy jako element modelu opieki. Rola i zadania Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.
7. Rola pracownika socjalnego - pomoc osobom przewlekle chorym oraz z uszkodzonym narządem ruchu. Praca z osobą i jej rodziną. Zakres podmiotowy i rzeczowy.
8. Specyfika pracy socjalnej z osobą z niepełnosprawnością intelektualną i jej rodziną. Zakres podmiotowy i rzeczowy.
9. Specyfika pracy socjalnej z osobą chorą psychicznie i jej rodziną. Zakres podmiotowy i rzeczowy.
10. Specyfika pracy socjalnej z osobą słabo widzącą /niewidomą i jej rodziną. Zakres podmiotowy i

rzeczowy.

11. Specyfika pracy socjalnej z osobą słabo słyszącą/niesłyszącą i jej rodziną. Zakres podmiotowy i rzeczowy.

Realizacja przedmiotu w części: na warsztatach terapii zajęciowej, w domach pomocy społecznej i innych placówkach wsparcia.

Praca socjalna z ofiarami przemocy

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W05	Student/-ka rozumie znaczenie pojęcia przemocy.
2.	K_W03; K_W06	Wie, jakiego instytucjonalnego i psychologicznego wsparcia udzielać ofiarom i sprawcom przemocy.
3.	K_W02; K_W07	Zna specyfikę pomocy dzieciom jako szczególnym ofiarom przemocy.
4.	K_W02	Zna źródła i metody pozyskiwania zasobów materialnych i niematerialnych), potrzebnych do rozwiązywania problemów społecznych, w szczególności zjawiska przemocy.
Umiejętności		
1.	K_U09	Student/-ka potrafi prowadzić działania w środowisku lokalnym na rzecz ofiar przemocy (zespoły interdyscyplinarne).
2.	K_U09	Umie nawiązywać współpracę z instytucjami wsparcia ofiar i sprawców przemocy i skutecznie kieruje do nich klientów.
3.	K_U03	Podejmuje działania o charakterze interwencji kryzysowej.
4.	K_U07	Potrafi rozmawiać z ofiarami przemocy na drażliwe i trudne tematy.
5.	K_U03	Posiada umiejętność rozwiązywania konfliktów i radzenia sobie w sytuacjach stresowych z zachowaniem zasad kultury osobistej.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę ciągłego doszkalania się zawodowego i rozwoju osobistego.
2.	K_K01	Dbą o własny rozwój osobisty i zawodowy; dokonuje samooceny własnych kompetencji i efektów własnej pracy, korzysta z pomocy, konsultacji i superwizji.
3.	K_K04	Przestrzega zasad etycznych dotyczących godności i szacunku dla

		człowieka w sytuacji traumy.
4.	K_K02	Rozpoznaje swoje stany uczuciowe, wywołane kontaktem z osobami w kryzysowych sytuacjach społecznych.
5.	K_K04	Prezentuje odpowiedzialną i empatyczną postawę wobec osób doświadczających przemocy.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Definicje przemocy. Rodzaje przemocy.
2. Przyczyny, skutki i rozmiar zjawiska przemocy w Polsce.
3. Sprawca vs ofiara.
4. Przemoc wobec osób niepełnosprawnych.
5. Przemoc wobec osób starszych.
6. Przemoc domowa a przemoc w rodzinie.
7. Przemoc wobec dzieci.
8. Niebieska Karta i niebieska linia.
9. System pomocy ofiarom przemocy domowej.
10. System „wspierania i karania” sprawcy przemocy domowej.
11. Lokalne, regionalne i krajowe programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
12. Instytucje przeciwdziałania i wspierania ofiar przemocy domowej.
13. Spotkania w instytucjach wspierających ofiary przemocy domowej.

Praca socjalna z osobami starszymi w środowisku lokalnym

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada wiedzę na temat instytucjonalnych form wsparcia osób starszych.
2.	K_W02	Zna rodzaje DPS i innych stacjonarnych placówek wsparcia osób zależnych w tym przede wszystkim w ramach rozwiązań funkcjonujących w obszarze pomocy społecznej.
3.	K_W05	Posiada wiedzę na temat rozwoju człowieka w poszczególnych fazach starości.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi dokonać analizy zasobów społeczności lokalnej i interpretować zjawiska w miejscu zamieszkania seniora.
2.	K_U02	Wykorzystuje nowoczesne technologie w celu pozyskania informacji z różnych źródeł i potrafi opracować innowacyjne rozwiązania na rzecz seniorów.
3.	K_U04	Potrafi przygotować prace pisemne i ustne wypowiedzi dotyczące tematyki przedmiotu.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka jest gotów/-owa do rozwijania wiedzy i pogłębiania umiejętności pracy socjalnej z osobami starszymi.
2.	K_K02	Dokonuje oceny własnych kompetencji i konsultuje efekty swojej pracy.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Wprowadzenie do pracy socjalnej z osobami starszymi w środowisku lokalnym w dobie starzejącego się społeczeństwa.
2. Sytuacja demograficzna i potrzeby osób starszych.
3. Polityka senioralna w latach 2014-2020 i założenia strategii polityki senioralnej do 2030 r.

4. Rodzaje wsparcia społecznego – formy pomocy środowiskowej na rzecz osób w podeszłym wieku.
5. Instytucjonalne formy wsparcia dla osób starszych o małej samodzielności i dezintegracji społecznej.
6. Instytucjonalne formy wsparcia dla osób starszych o dużej samodzielności i integracji społecznej.
7. Dobre praktyki w pracy socjalnej z osobami starszymi w miejscu zamieszkania.
8. Zasady organizowania społeczności lokalnej na rzecz seniorów.
9. Biopsychospołeczne funkcjonowanie osób starszych w środowisku.
10. Spotkania pokoleń metodą kreowania przestrzeni sprzyjającej międzypokoleniowemu dialogowi.
11. Miasto przyjazne seniorom. Mapa zasobów środowiska lokalnego seniorów – formy pomocy środowiskowej na rzecz osób w podeszłym wieku w kontekście ich stylu funkcjonowania.
12. Organizacje pozarządowe i wolontariat pracowniczy w służbie seniorom.
13. Standardy Usług Pomocy i Integracji Społecznej dla osób starszych.
14. Możliwości pozyskiwania finansów na pracę socjalną z osobami starszymi.

Praca socjalna w domach pomocy społecznej

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada wiedzę na temat instytucji wsparcia typu domy pomocy społecznej. Posiada wiedzę odnośnie źródeł pozyskiwania zasobów potrzebnych do rozwiązywania problemów społecznych osób zamieszkujących DPS.
2.	K_W02; K_W03	Zna rodzaje DPS i innych stacjonarnych placówek wsparcia osób zależnych w tym przede wszystkim w ramach rozwiązań funkcjonujących w obszarze pomocy społecznej.
3.	K_W05	Posiada wiedzę na temat funkcjonowania mieszkańca DPS, rodzajów więzi i struktur społecznych wspomagających oraz utrudniających jego funkcjonowanie społeczne.
4.	K_W07	Ma wiedzę o regułach komunikacji między pracownikiem socjalnym a innymi pracownikami DPS oraz mieszkańcami domu.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi dokonać analizy, diagnozy i prognozy sytuacji mieszkańca DPS. Umie wykorzystać posiadaną wiedzę dla celu realizacji profesjonalnej pracy socjalnej.
2.	K_U02	Stara się wykorzystywać technologie w celu pozyskiwania informacji, krytycznej ich oceny oraz analizy.
3.	K_U04	Potrafi przygotować prace pisemne dotyczące zagadnień z zakresu wsparcia osób w DPS; Potrafi opracować indywidualny plan wspierania mieszkańca oraz poddać analizie standard funkcjonowania domu.
4.	K_U05	Umie tworzyć dokumentację opisującą sytuację mieszkańca DPS.
5.	K_U06	Postępuje się zasadami prawnymi i etycznymi. Umie uwzględniać w praktyce zasady poufności oraz kultury osobistej.
6.	K_U07	Potrafi komunikować się z użyciem specjalistycznej terminologii dotyczącej pracy w DPS.

7.	K_U09	Potrafi pracować w grupie i współdziałać z przedstawicielami innych zawodów, wolontariuszami oraz instytucjami działającymi w obszarze wsparcia osób mieszkających w DPS.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K02	Student/-ka stara się dokonywać krytycznej oceny własnych kompetencji i efektów pracy.
2.	K_K03	Stara się myśleć prospołecznie. Uczestniczy w przygotowaniu akcji, działań na rzecz wsparcia osób mieszkających w DPS.
3.	K_K04	Prezentuje odpowiedzialną i empatyczną postawę wobec ludzi, w tym szczególnie mieszkańców DPS; dostrzega i formułuje problemy etyczne w zakresie wspierania tej grupy osób.

TREŚCI PROGRAMOWE

Wykład:

1. Mieszkaniec, pensjonariusz domu pomocy społecznej z perspektywy polityki społecznej i pracy socjalnej.
2. Działalność domów pomocy społecznej. Dom pomocy społecznej instytucją totalną?
3. Determinanty jakości życia pensjonariuszy - charakterystyka stosunków międzyludzkich w DPS.
4. Prawne podstawy funkcjonowania instytucji wsparcia typu DPS.
5. Standardy w pomocy. Standard pracy socjalnej w DPS.
6. Gospodarka senioralna a wizja funkcjonowania DPS.

Warsztaty (w tym w części realizowane w wybranych placówkach wsparcia):

1. Typy, rodzaje placówek. Zasady odpłatności. Usługi opiekuńcze w DPS.
2. Półinstytucjonalne formy pomocy i opieki.
3. Specyfika pracy w dziennych oraz w stacjonarnych domach pomocy społecznej.
4. Specyfika pracy w środowiskowych domach samopomocy.
5. Charakterystyka procesów adaptacyjnych.
6. Zadania i organizacja samorządu mieszkańców w DPS.
7. Indywidualizacja oddziaływań opiekuńczo – pomocowych w ramach DPS.
8. Rola i zadania pracownika pierwszego kontaktu (PPK).
9. Rola i zadania Zespołu Terapeutyczno-Opiekuńczego.
10. Aktywizacja mieszkańców DPS – pojęcie i cele aktywizacji. Specyfika organizacji czasu wolnego.
11. Terapia w domach pomocy społecznej: pojęcie, cele, metody, formy.

12. Specyfika funkcjonowania i praca socjalna w hospicjum.

Praktyka specjalistyczna – 1

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada zaawansowaną wiedzę z pracy socjalnej, w szczególności organizacji pozarządowych świadczących pracę socjalną różnym grupom klientów.
2.	K_W05	Posiada wiedzę odnoszącą się do funkcjonowania człowieka w środowisku lokalnym oraz struktur społecznych.
3.	K_W07	Posiada zaawansowaną wiedzę z zakresu komunikacji w relacji pracownik socjalny – klient.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi zaplanować pomoc dla klienta będącego w trudnej sytuacji życiowej, korzystającego z różnych form pomocy i wsparcia.
2.	K_U03	Potrafi współpracować z innymi osobami w celu udzielenia pomocy i wsparcia stosując się do zasad etycznych.
3.	K_U06	Potrafi zastosować zasady etyczne z Kodeksu Etyki Pracownika Socjalnego w praktyce.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka ma potrzebą ciągłego doskonalenia i podnoszenia swojej wiedzy i umiejętności z zakresu pracy socjalnej.
2.	K_K04	Potrafi wczuć się w sytuację klientów pomocy społecznej oraz okazać im zrozumienie i wsparcie.

TREŚCI PROGRAMOWE

W trakcie praktyki student powinien wykonać następujące zadania:

1. Zapoznać się z formalnymi podstawami funkcjonowania ośrodka pomocy społecznej, tzn. z przepisami prawa, strukturą organizacyjną oraz zasadami finansowania (rozliczania, zdobywania funduszy).
2. Zapoznać się z trybem zgłaszania klientów.

3. Włączać się w realizację zajęć pracownika socjalnego (przez niego wskazanych).
4. Poznać stosowane przez pracowników socjalnych:
 - sposoby prowadzenia wywiadów środowiskowych i udzielania pomocy;
 - sposoby nawiązywania kontaktów z tzw. „trudnymi” klientami;
 - sposoby opracowywania planu pracy;
 - sposoby egzekwowania ustaleń odnośnie współdziałania klienta w rozwiązywaniu jego trudności życiowych.
5. Poznać skuteczność doboru formy pomocy stosowanej do sytuacji klienta.
6. Zapoznać się z formami współpracy ośrodka pomocy społecznej z innymi instytucjami.

Pomoc postpenitencjarna		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka posiada podstawową wiedzę z zakresu resocjalizacji penitencjarnej, zna kluczowe założenia pomocy postpenitencjarnej oraz rozumie istotę readaptacji społecznej.
2.	K_W03	Zna prawne aspekty udzielania pomocy postpenitencjarnej.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka posiada umiejętność wykorzystania zdobytej wiedzy do analizowania problemów jednostek wykluczonych społecznie oraz samodzielnego proponowania rozwiązań ułatwiających proces readaptacji społecznej i zawodowej.
2.	K_U09	Potrafi pracować w grupie, tworzyć oraz aktywnie uczestniczyć w działaniach mających na celu pomoc osobom marginalizowanym w powtórny włączeniu w sieci społeczne.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka odpowiedzialnie przygotowuje się do swojej pracy, projektuje i wykonuje działania na rzecz osób marginalizowanych społecznie.
2.	K_K04	Prezentuje odpowiedzialną i empatyczną postawę wobec osób marginalizowanych społecznie.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>1. Podstawy aksjologiczne systemu sprawiedliwego karania z wykorzystaniem środków probacyjnych. Kara pozbawienia wolności i jej cele.</p> <p>2. Rodzaje i typy jednostek penitencjarnych.</p> <p>3. Polskie koncepcje resocjalizacyjne: a) A. Bałandynowicza, b) W. Ambrozika, c) T. Zacharuk , d) M. Konopczyńskiego.</p> <p>4. Programy resocjalizacyjne realizowane w jednostkach penitencjarnych.</p> <p>5. Readaptacja społeczna skazanych w świetle standardów międzynarodowych.</p> <p>6. Wybrane środki oddziaływania penitencjarnego stosowane w społecznej readaptacji skazanych.</p>		

7. Pomoc postpenitencjarna udzielana skazanym opuszczającym jednostki penitencjarne.

8. Rola środowiska lokalnego w procesie readaptacji społecznej i zawodowej osób skazanych:

- kościoły i związki wyznaniowe;
- organizacje pozarządowe;
- kuratorska służba sądowa;
- instytucje pomocy społecznej.

Superwizja w pracy socjalnej		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka rozumie kulturowe uwarunkowania procesów porozumiewania się interpersonalnego jako podstawy pracy socjalnej.
2.	K_W06	Posiada wiedzę na temat psychoedukacyjnych problemów występujących w praktyce pracy socjalnej.
3.	K_W07	Wie, na czym polega superwizja jako metoda ochrony pracownika socjalnego przed stresem i wypaleniem zawodowym.
4.	K_W07	Wie, jakie funkcje może realizować superwizja w pracy socjalnej.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi rozpoznać potrzebę skorzystania z superwizji u siebie oraz u kolegów.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka jest krytyczny/-a wobec swojego funkcjonowania w zawodzie i otwarty na korzystanie z superwizji.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>1. Superwizja: zawód czy metoda podnoszenia jakości pracy socjalnej?</p> <p>1.1. Przegląd znaczeń pojęcia superwizji.</p> <p>1.2. Definiowanie superwizji pracy socjalnej.</p> <p>1.3. Początki rozwoju superwizji pracy socjalnej.</p> <p>1.4. Europejski kontekst rozwoju superwizji.</p> <p>1.5. Stan superwizji pracy socjalnej w Polsce.</p> <p>1.6. Korzyści płynące z superwizji.</p> <p>1.7. Podobieństwa superwizji do pracy socjalnej.</p> <p>1.8. Superwizja jako ochrona pracownika socjalnego przed stresem i wypaleniem zawodowym.</p> <p>2. Rozwiązywanie problemów jako proces i podstawowa umiejętność w superwizji.</p>		

- 2.1. Problemy i sytuacje problemowe.
- 2.2. Procedura rozwiązywania problemów.
- 2.3. Heurystyki rozwiązywania problemów.
3. Komunikacja interpersonalna i ryzyka komunikacji asymetrycznej w superwizji.
4. Typy konfliktów i ich rozwiązywanie w relacjach superwizyjnych.
5. Kwestie etyczne w superwizji.
6. Warunki organizacji superwizji w placówce pomocy społecznej – sesja superwizyjna.
7. Prawne regulacje prowadzenia superwizji pracy socjalnej w Polsce.

Warsztaty umiejętności diagnostycznych

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02; K_W08	Student/-ka posiada wiedzę w zakresie podstawowych pojęć związanych z diagnozą społeczną. Zna i rozumie specyfikę podstawowych metod diagnostycznych oraz możliwości i ograniczenia, wie jakie są źródła potencjalnych błędów.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi przeprowadzić badanie za pomocą wywiadu, ankiety, obserwacji i wybranych technik projekcyjnych. Potrafi zaplanować przebieg procesu diagnostycznego. Potrafi opracować diagnozę prognostyczną wybranych problemów społecznych o różnym poziomie złożoności.
2.	K_U02	Wykorzystuje nowoczesne technologie w celu pozyskania informacji z różnych źródeł.
3.	K_U05	Potrafi posługiwać się narzędziami wykorzystywanymi w postępowaniu diagnostycznym.
4.	K_U09	Potrafi pracować w grupie.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka rozwija wiedzę i umiejętności w zakresie umiejętności diagnostycznych.
2.	K_K02	Pokonuje oceny własnych kompetencji i konsultuje efekty swojej pracy.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Diagnoza socjalna (rodzaje i cele diagnozy socjalnej, podstawowe zasady badań w obszarze pracy socjalnej, etyczny wymiar badań w obszarze pracy socjalnej).
2. Umiejętności diagnostyczne w pracy socjalnej.
3. Wybrane metody i techniki diagnozy socjalnej – sondaż diagnostyczny w pracy socjalnej, ankieta i wywiad jako techniki badawcze, obserwacja w pracy socjalnej, badania terenowe.
4. Diagnoza indywidualnego przypadku.

5. Diagnoza rodziny i grupy (genogram, ekogram).
6. Diagnoza środowiska lokalnego (w kontekście mapy zasobów i potrzeb).
7. Znaczenie ewaluacji w pracy socjalnej.

Podjęcie skoncentrowane na rozwiązaniach - trening (PSR)

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka posiada uporządkowaną wiedzę obejmującą terminologię, teorie i metodologię z zakresu pracy z klientem Podjęciem Skoncentrowanym na Rozwiązaniach.
Umiejętności		
1.	K_U03	Student/-ka potrafi w stopniu podstawowym poprowadzić rozmowę w konwencji Podjęcia Skoncentrowanego na Rozwiązaniach.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy i zdobywania umiejętności w zakresie pracy Podjęciem Skoncentrowanym na Rozwiązaniach.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. PSR - przegląd podstawowych założeń teoretycznych.
2. Podstawowe umiejętności i techniki stosowane w PSR.
3. Zasoby wewnętrzne doradcy i ich wykorzystanie.
4. Istotne kierunki pracy w oparciu o PSR:
 - zwiększanie możliwości wyborów klienta;
 - zmiana destrukcyjnego nawyku klienta;
 - rozwijanie umiejętności podejmowania właściwych decyzji.
5. Wskazówki do konstruowania programu wspierającego w oparciu o PSR.

Konferencja grupy rodzinnej – trening (KGR)		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada wiedzę na temat metody KGR.
2.	K_W03	Zna rodzaje i efektywność systemów wsparcia, w tym w ramach rozwiązań funkcjonujących w obszarze pomocy społecznej.
3.	K_W05	Posiada wiedzę na temat funkcjonowania rodziny, rodzajów więzi i struktur społecznych ją wspomagających oraz utrudniających funkcjonowanie.
4.	K_W07	Ma wiedzę o regułach komunikacji w ramach KGR.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi dokonać analizy, diagnozy i prognozy sytuacji rodziny problemowej. Umie wykorzystać posiadaną wiedzę, by podjąć działania przygotowujące spotkanie – KGR.
2.	K_U06	Posługuje się zasadami prawnymi i etycznymi, a także standardami zawodowymi istotnymi z punktu widzenia pomocy rodzinie. Umie uwzględniać w praktyce zasady poufności.
3.	K_U07	Potrafi komunikować się z użyciem specjalistycznej terminologii dotyczącej metody KGR.
4.	K_U09	Potrafi pracować w grupie.
5.	K_U10	Umie planować i realizować własne uczenie się.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K02	Student/-ka stara się dokonywać krytycznej oceny własnych kompetencji i efektów pracy.
2.	K_K04	Prezentuje odpowiedzialną i empatyczną postawę wobec ludzi, w tym szczególnie rodzin problemowych; dostrzega i formułuje kwestie etyczne w zakresie wspierania rodziny.
TREŚCI PROGRAMOWE		

1. Charakterystyka Konferencji Grupy Rodzinnej jako metody pomocy rodzinie.
2. Teoretyczne aspekty, definicje, geneza.
3. KGR wobec innych modeli pomocy.
4. Metodyka KGR: schemat pracy z rodziną, uczestnicy, kanon cech.
5. Przykładowe obszary zastosowania metody.
6. Standardy etyczne KGR.
7. Efektywność.
8. Warsztat praktyczny według kanonu KGR.

Rodzinne i instytucjonalne formy wsparcia rodziny i opieki nad dzieckiem

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02; K_W03	Student/-ka posiada wiedzę na temat instytucji wsparcia rodzin dysfunkcyjnych oraz dzieci osieroconych, w tym przede wszystkim funkcjonujących w systemie pomocy społecznej. Posiada wiedzę odnośnie źródeł pozyskiwania zasobów potrzebnych do rozwiązywania problemów społecznych tych osób.
2.	K_W02	Zna rodzaje systemów wsparcia rodzin dysfunkcyjnych oraz dzieci osieroconych, w tym przede wszystkim w ramach rozwiązań funkcjonujących w obszarze pomocy społecznej.
3.	K_W05	Posiada wiedzę na temat funkcjonowania rodziny dysfunkcyjnej oraz dziecka osieroconego w społeczeństwie, rodzajów więzi i struktur społecznych wspomagających oraz utrudniających ich funkcjonowanie społeczne.
4.	K_W07	Ma podstawową wiedzę o regułach komunikacji między pracownikiem socjalnym a rodziną dysfunkcyjną oraz dzieckiem osieroconym.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi dokonać analizy, diagnozy i prognozy sytuacji rodziny dysfunkcyjnej oraz dzieci osieroconych. Umie wykorzystać posiadaną wiedzę z zakresu pracy socjalnej by opracować indywidualny plan wsparcia rodziny i dziecka.
2.	K_U02	Stara się wykorzystywać technologie w celu pozyskiwania informacji, krytycznej ich oceny oraz analizy.
3.	K_U04	Potrafi przygotować prace pisemne dotyczące zagadnień z zakresu wsparcia rodzin dysfunkcyjnych oraz dzieci osieroconych.
4.	K_U05	Umie tworzyć dokumentację opisującą sytuację rodzin dysfunkcyjnych oraz dzieci osieroconych.
5.	K_U06	Postępuje się zasadami prawnymi i etycznymi, a także standardami zawodowymi istotnymi z punktu widzenia pomocy

		rodzynie dysfunkcyjnej oraz dziecku osieroconemu. Umie uwzględniać w praktyce zasady poufności.
6.	K_U07	Potrafi komunikować się z użyciem specjalistycznej terminologii dotyczącej rodzin dysfunkcyjnych oraz dzieci osieroconych.
7.	K_U09	Potrafi pracować w grupie i współdziałać z przedstawicielami innych zawodów, wolontariuszami oraz instytucjami działającymi w obszarze wsparcia rodzin dysfunkcyjnych oraz dzieci osieroconych.
8.	K_U10	Umie planować i realizować własne uczenie się.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K02	Student/-ka stara się dokonywać krytycznej oceny własnych kompetencji i efektów pracy.
2.	K_K03	Stara się myśleć prospołecznie. Uczestniczy w przygotowaniu działań na rzecz rodzin dysfunkcyjnych oraz dzieci osieroconych.
3.	K_K04	Prezentuje odpowiedzialną i empatyczną postawę wobec ludzi, w tym szczególnie rodzin dysfunkcyjnych oraz dzieci osieroconych; dostrzega i formułuje problemy etyczne w zakresie wspieranie tej grupy osób.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rodzina i jej znaczenie. 2. Funkcjonowanie współczesnej rodziny. 3. Wybrane formy wsparcia rodzin z dziećmi. 4. Działania pracowników socjalnych podejmowane na rzecz zapobiegania zjawisku wykluczenia społecznego dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych. 5. Praca socjalna z rodziną ryzyka. 6. Zwiększenie intensywności pracy socjalnej. 7. Nowe tendencje w dziedzinie opieki instytucjonalnej w Polsce na tle rozwiązań europejskich. 8. Zmiany w zakresie organizacji form opieki nad dzieckiem osieroconym po roku 1989. 9. Organizacja pomocy i opieki w ramach zreformowanego systemu wsparcia wobec rodziny dysfunkcyjnej i dziecka sierocznego. 10. Wybrane techniki pracy z rodzinami z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. 11. Asystentura rodzinna – profesjonalne wsparcie rodzin problemowych. 12. Kuratela rodzinna. 		

13. Zagadnienie i uwarunkowania sieroctwa.
14. Obraz dziecka przebywającego w opiece zastępczej - charakterystyka dziecka sierociego.
15. Organizacja pomocy i opieki w ramach zreformowanego systemu wsparcia wobec rodziny dysfunkcyjnej i dziecka sierociego – piecza zastępcza rodzinna.
16. Sytuacja społeczna dziecka w opiece zastępczej.
17. Organizacja pomocy i opieki w ramach zreformowanego systemu wsparcia wobec rodziny dysfunkcyjnej i dziecka sierociego – piecza zastępcza instytucjonalna.
18. Indywidualne plany pracy w warunkach pieczy zastępczej instytucjonalnej.
19. Dokumentacja wychowanka placówki opiekuńczo-wychowawczej.
20. Wybrane metody, techniki i narzędzia wsparcia rodziny i opieki nad dzieckiem.
21. Praca z rodziną dziecka umieszczonego w placówce opiekuńczo – wychowawczej.
22. Usamodzielnianie wychowanków pieczy zastępczej.

Integracja uchodźców		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada zaawansowaną wiedzę na temat procedury o nadanie statusu uchodźcy.
2.	K_W03	Zna kulturowe, polityczne, prawne i ekonomiczne aspekty pomocy uchodźcom. Posiada wiedzę na temat różnic kulturowych.
3.	K_W06	Zna i rozumie znaczenie integracji jako stanu, w którym jednostki i grupy imigranckie nawiązują relatywnie trwałe związki z członkami społeczeństwa przyjmującego i uczestniczą w różnych obszarach jego życia.
Umiejętności		
1.	K_U02	Student/-ka wykorzystuje nowoczesne technologie w celu pozyskiwania informacji z wiarygodnych źródeł dotyczących zagadnień migracji, uchodźctwem oraz sposobów integracji.
2.	K_U03	Umie rozwiązywać konflikty na tle różnic międzykulturowych oraz radzić sobie w sytuacjach stresowych.
3.	K_U04	Potrafi przygotować prace pisemne oraz wystąpienia ustne, dotyczące problemu uchodźctwa.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy i zdobywania umiejętności niezbędnych do rozwiązywania problemów związanych z integracją uchodźców i imigrantów.
2.	K_K04	Prezentuje odpowiedzialną i empatyczną postawę wobec uchodźców; dostrzega ich problemy i krytycznie odnosi się do nietolerancji wobec uchodźców.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>1. Geneza uchodźstwa – migracje w aspekcie historycznym.</p> <p>2. Strategie „wchodzenia” imigrantów w społeczeństwo przyjmujące.</p>		

3. Współczesne migracje.
4. Kwestie prawne dotyczące uchodźców – prawa i obowiązki.
5. Konwencja Genewska dotycząca statusu uchodźców.
6. Postępowanie w sprawie nadania statusu uchodźcy.
7. Indywidualny Program Integracji.
8. Przestanki do „ochrony uzupełniającej” na terytorium Polski.

Praca socjalna z osobami bezdomnymi

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada zaawansowaną wiedzę na temat instytucji pomocy społecznej, źródeł i metod pozyskiwania zasobów potrzebnych do rozwiązywania problemu bezdomności.
2.	K_W06	Zna i rozumie zróżnicowania społeczne, stanowiące czynniki ryzyka stygmatyzacji jednostek i rodzin; zna czynniki prowadzące do bezdomności.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi dokonać analizy, diagnozy i prognozy sytuacji klientów, wykorzystując wiedzę o kolejnych etapach postępowania metodycznego w pracy socjalnej, jak również opracowuje rozwiązania problemów o różnym poziomie złożoności; potrafi opracować indywidualny program wychodzenia z bezdomności.
2.	K_U04	Potrafi przygotować prace pisemne oraz wystąpienia ustne, dotyczące szczegółowych zagadnień z zakresu pracy socjalnej z osobami doświadczającymi bezdomności.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K04	Student/-ka prezentuje odpowiedzialną i empatyczną postawę wobec innych ludzi, szczególnie klientów pomocy społecznej doświadczających bezdomności; dostrzega i formułuje problemy moralne i dylematy etyczne związane z własną i cudzą pracą, kieruje się zasadą poszanowania godności klienta.

TREŚCI PROGRAMOWE:

1. Pojęcie bezdomności, typologie.
2. Bezdomność – problem społeczny, problem indywidualny (sytuacja bezdomnego: aspekty psychologiczne, socjologiczne, etyczne, socjalne).
3. Żebractwo, włóczęgostwo. Techniki żebracze.
4. Drogi stawania się bezdomnym.

5. Bezdomność mężczyzn. Bezdomność kobiet. Bezdomność dzieci.

6. Instytucje świadczące pomoc bezdomnym.

7. Świadczenia socjalne przysługujące bezdomnym.

Praca socjalna z osobami uzależnionymi i ich rodzinami		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada zaawansowaną wiedzę na temat instytucji pomocy społecznej, źródeł i metod pozyskiwania zasobów potrzebnych do rozwiązywania problemu uzależnienia.
2.	K_W06	Zna i rozumie zróżnicowania społeczne, stanowiące czynniki ryzyka stygmatyzacji jednostek i rodzin; zna czynniki prowadzące do rozwoju choroby alkoholowej, narkomanii, uzależnień behawioralnych.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi dokonać analizy, diagnozy i prognozy sytuacji klientów zagrożonych uzależnieniem, uzależnionych lub współuzależnionych, wykorzystując wiedzę o kolejnych etapach postępowania metodycznego w pracy socjalnej, jak również opracowuje rozwiązania problemów klientów o różnym poziomie złożoności.
2.	K_U03	Obserwuje i uczy się rozwiązywać konflikty na drodze mediacji i negocjacji oraz radzić sobie w sytuacjach stresowych; uczy się komunikować się z klientem tzw. trudnym (agresywnym, nietrzeźwym).
3.	K_U04	Potrafi przygotować prace pisemne oraz wystąpienia ustne, dotyczące szczegółowych zagadnień z zakresu pracy socjalnej z osobami uzależnionymi i ich rodzinami.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K04	Student/-ka prezentuje odpowiedzialną i empatyczną postawę wobec innych ludzi, szczególnie klientów pomocy społecznej zagrożonych uzależnieniem, uzależnionych lub współuzależnionych; dostrzega i formułuje problemy moralne i dylematy etyczne związane z własną i cudzą pracą.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Pojęcie uzależnienia; uzależnienie a używanie szkodliwe.		

2. Zagadnienia terminologiczne: uzależnienie od alkoholu, od narkotyków.
3. Przyczyny, objawy, konsekwencje i leczenie wybranych uzależnień substancjalnych (alkoholizm, narkomania, lekomania, dopalacze) oraz niesubstancjalnych (patologiczny hazard, zakupoholizm, uzależnienie od Internetu/ komputera).
4. Funkcjonowanie rodziny z osobą uzależnioną.
5. Zadania pracownika socjalnego w kontakcie z uzależnionym klientem.

Praca socjalna z osobami z zaburzeniami psychicznymi

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka posiada wiedzę na temat istoty zaburzeń psychicznych (klasyfikacje, kryteria, patogeneza) oraz wiedzę o specyficznych właściwościach funkcjonowania społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi.
2.	K_W06	Posiada wiedzę o założeniach i zakresie pracy socjalnej z osobami z zaburzeniami psychicznymi, a także wiedzę o systemach rehabilitacji tychże osób.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi wskazać systemy rehabilitacji i terapii osób z zaburzeniami psychicznymi oraz potrafi realizować pracę socjalną na rzecz takich osób.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K04	Student/-ka posiada świadomość różnych aspektów pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz dylematów etycznych związanych z własną pracą.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Zarys dziejów psychiatrii a praca socjalna.
2. Etiologia i patogeneza zaburzeń psychicznych.
3. Charakterystyka wybranych zaburzeń psychicznych:
 - organiczne zaburzenia psychiczne;
 - zaburzenia afektywne (jedno i dwubiegunowe);
 - psychozy schizofreniczne;
 - zaburzenia osobowości.
4. Formy i metody stosowane w leczeniu osób z zaburzeniami psychicznymi.
5. Organizacja psychiatrycznej opieki zdrowotnej.
6. Psychiatria środowiskowa.
7. Zadania pracownika socjalnego w kontakcie z klientem z zaburzeniami psychicznymi.

Praktyka specjalistyczna – 2

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada wiedzę z zakresu pracy socjalnej, w szczególności realizowanej w organizacjach pozarządowych świadczących wsparcie różnym grupom odbiorców.
2.	K_W05	Posiada wiedzę odnoszącą się do funkcjonowania człowieka w środowisku lokalnym oraz lokalnych struktur społecznych.
3.	K_W07	Posiada wiedzę z zakresu komunikacji, współdziałania, współpracy międzyinstytucjonalnej.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi zaplanować wsparcie dla klienta będącego w trudnej sytuacji życiowej.
2.	K_U03	Potrafi współpracować z instytucjami, innymi osobami w celu udzielenia pomocy i wsparcia stosując się do zasad etycznych.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka ma potrzebę ciągłego doskonalenia i podnoszenia swojej wiedzy i umiejętności z zakresu pracy socjalnej.
2.	K_K03	Potrafi zaangażować się w realizację działań na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

TREŚCI PROGRAMOWE

W trakcie praktyki student powinien wykonać następujące zadania:

1. Zapoznać się z formalnymi podstawami funkcjonowania organizacji pozarządowych realizujących zadania z obszaru pomocy społecznej (m.in. fundacji, stowarzyszeń), tzn. z przepisami prawa, strukturą organizacyjną podmiotu oraz zasadami finansowania (rozliczania, pozyskiwania funduszy).
2. Zapoznać się z zasadami współpracy pomiędzy organizacją, a odbiorcami jej usług oraz z zasadami współpracy z wolontariuszami.
3. Zapoznać się z zasadami współpracy pomiędzy organizacją, a innymi instytucjami wsparcia, w tym podmiotami publicznymi.

4. Obserwować, asystować oraz włączać się w realizację zadań realizowanych przez pracowników instytucji, w której student realizuje praktykę, w tym zadań pracowników socjalnych (jeżeli w danej placówce są zatrudnieni).

5. Poznać stosowane przez pracowników instytucji (w tym pracowników socjalnych):

- sposoby udzielania wsparcia (w tym metody, techniki, narzędzia);
- sposoby nawiązywania kontaktów z odbiorcami usług;
- sposoby opracowywania planów pracy wspierającej;
- sposoby egzekwowania ustaleń odnośnie rozwiązywania trudności życiowych klientów.

OPISY ZAJĘĆ**Specjalność: Praca socjalna na rzecz rodziny****Podstawy nauki o rodzinie****EFEKTY UCZENIA SIĘ**

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W06	Student/-ka zna i rozumie różnicowania społeczne stanowiące czynniki ryzyka i stygmatyzacji jednostek i rodzin.
2.	K_W05	Posiada wiedzę na temat funkcjonowania człowieka w społeczeństwie, rodzajów więzi i struktur społecznych
3.	K_W05	Posiada wiedzę obejmującą podstawowe i najważniejsze pojęcia związane z rodziną.
Umiejętności		
1.	K_U03	Student/-ka umie rozwiązywać konflikty na drodze mediacji i negocjacji oraz radzić sobie w sytuacjach stresowych.
2.	K_U01	Potrafi wskazać najważniejsze cechy współczesnej rodziny i jej zadania oraz potencjalne trudności na poszczególnych etapach życia rodzinnego.
3.	K_U01	Umie opisać role przedstawicieli poszczególnych członków rodziny i ich wpływ na funkcjonowanie rodziny w społeczeństwie.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K04	Student/-ka prezentuje odpowiedzialną i empatyczną postawę wobec innych ludzi, szczególnie klientów pomocy społecznej; dostrzega i formułuje problemy moralne i dylematy etyczne związane z własną i cudzą pracą.
2.	K_K01	Rozumie znaczenie i wpływ rodziny na życie oraz funkcjonowanie jednostki.

TREŚCI PROGRAMOWE

Wykład:

1. Znaczenie rodziny dla jednostki i dla społeczeństwa.
2. Rodzina jako odbiorca przemian społecznych – analiza uwarunkowań przemian. Zmiany w realizacji funkcji - znaczenie dla pracy socjalnej.
3. Specyfika faz rozwojowych rodziny; znaczenie rodziny w różnych okresach życia jednostki - trudności i problemy.
4. Rodzina w ujęciu systemowym.
5. Etapy prowadzące do zawarcia małżeństwa, zmiany w tym procesie, naruszalność/stałość podstawowych cech małżeństwa.
6. Dojrzałość do małżeństwa, niedojrzałe decyzje.
7. Kształtowanie relacji wewnątrzrodzinnych.
8. Więzy rodzinne, zjawisko przywiązania.
9. Rola wsparcia rodzinnego.
10. Realizacja ról – małżeńskich, rodzinnych, rodzicielskich.
11. Typy rodzin i ich specyfika - waga znajomości specyfiki rodziny w pracy socjalnej.

Konwersatorium:

1. Podstawowe pojęcia związane z rodziną.
2. Typy rodzin.
3. Dwustronność wymiaru rodziny.
4. Funkcje rodziny – opis, sposoby realizacji, przemiany o wpływach wewnętrznych i zewnętrznych, zaburzenia i potrzeba wsparcia.
5. Małżeństwo – zmiany dochodzenia do związku, oczekiwania wobec związku oraz partnera, przemiany, okres przedmałżeński wpływy domu rodzinnego.
6. Obowiązki w rodzinie – sposób rozumienia, zakres realizacji, podział obowiązków, konflikty.
7. Rodzicielstwo – współczesny ojciec, współczesna matka, problemy z rodzicielstwem.
8. Pokolenia w rodzinie – rola więzi. Powielanie wzorów rodzinnych, np. zjawisko dziedziczenia biedy.

Profilaktyka i ochrona zdrowia w rodzinie

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka posiada podstawową wiedzę o znaczeniu pracy socjalnej w systemie nauk oraz o jej przedmiotowo – metodologicznych powiązaniach z innymi dyscyplinami naukowymi.
2.	K_W06	Zna i rozumie zróżnicowania społeczne stanowiące czynniki ryzyka stygmatyzacji jednostek i rodzin.
3.	K_W06	Posiada wiedzę na temat aspektów zdrowotnych funkcjonowania rodziny, między innymi zasad racjonalnego odżywiania, wpływu aktywności fizycznej na zdrowie i życia zgodnie z zasadami higieny.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi ocenić wpływ odżywiania i trybu życia na jakość życia jednostki i rodziny.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K03	Student/-ka stara się myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy; samodzielnie przygotowuje i uczestniczy w przygotowaniu projektów socjalnych na rzecz osób z różnych środowisk społecznych.
2.	K_K03	Rozumie potrzebę promowania zdrowego trybu życia.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Promocja zdrowia w rodzinie a praca socjalna.
2. Racjonalne odżywianie, radzenie sobie ze stresem, gospodarowanie czasem wolnym, wpływ aktywności fizycznej na zdrowie, zachowanie wstrzemięźliwości, organizacja życia zgodna z zasadami higieny.
3. Niekorzystny wpływ zachowań antyzdrowotnych na funkcjonowanie społeczne rodziny.
4. Świadome wprowadzanie się w stan choroby.
5. Suplementacja, nieprawidłowa dieta, złe nawyki żywieniowe, skutki stresu, konsekwencje nieumiejętnego wykorzystania czasu wolnego, skutki braku aktywności fizycznej i umysłowej,

ryzykowne zachowania, problem z zachowaniem higieny osobistej, wpływ uzależnień od substancji psychoaktywnych.

6. Uzależnienie od nowoczesnych technologii - fonoholizm i internetoholizm.

Człowiek stary a rodzina		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W04	Student/-ka zna wybrane koncepcje człowieka starego – filozoficzne, psychologiczne, socjologiczne oraz biologiczne.
2.	K_W05	Posiada wiedzę na temat globalizacji problemów starzenia w odniesieniu do funkcjonowania rodziny, ról rodzinnych i społecznych podejmowanych przez osoby starsze oraz takich zjawisk jak aktywizacja osób starszych i przemoc wobec seniorów.
Umiejętności		
1.	K_U02	Student/-ka wykorzystuje nowoczesne technologie w celu pozyskiwania informacji z wiarygodnych źródeł; krytycznie ocenia i analizuje zebrane dane.
2.	K_U01	Umie zidentyfikować główne obszary problemowe dotyczące osób starszych będące konsekwencją zarówno pewnych globalnych problemów społecznych, jak i potencjalnych trudności uwarunkowanych indywidualną sytuacją jednostki.
3.	K_U01	Potrafi sformułować główne problemy, z jakimi mierzą się osoby starsze, ma rozeznanie w instytucjach i organizacjach świadczących usługi na rzecz seniorów.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy i zdobywania umiejętności niezbędnych do rozwiązywania problemów poznawczych związanych z wykonywaniem zawodu pracownika socjalnego.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>Wykład:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Starość w życiu człowieka – indywidualna i społeczna. 2. Globalizacja problemów starzenia się a rodzina. 3. Rodzina w życiu osób starszych i starsze osoby w rodzinie. 		

4. Zobowiązania rodzinne wobec starszych członków.

5. Aktywność i aktywizacja osób starszych, integracja społeczna.

6. Przemoc wobec osób starszych.

Konwersatorium:

1. Starość i problemy rodziny.

2. Role rodzinne i społeczne seniorów; zagrożenia i zaburzenia w relacjach międzypokoleniowych.

3. Aktywizacja ludzi starych. Starość a stereotypy; dyskryminacja seniorów – przeciwdziałanie.

Osoba chora oraz z niepełnosprawnością w rodzinie		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W05	Student/ka posiada wiedzę na temat sytuacji osoby chorej w rodzinie, wpływów choroby na funkcjonowanie systemu rodzinnego oraz potencjalnych zmian w strukturze i funkcjonowaniu rodziny pojawiających się na skutek choroby.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/ka potrafi wskazać potencjalne trudności występujące w rodzinie, w której jest osoba chora oraz stworzyć plan pracy z taką rodziną i z nią współpracować w celu rozwiązania tych trudności.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K04	Student/-ka prezentuje odpowiedzialną i empatyczną postawę wobec osoby chorej i jej najbliższego otoczenia.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>Wykład:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Funkcja opiekuńczo-pielęgniarska rodziny. 2. Choroba jako antynomia zdrowia. Co to jest choroba – choroba vs schorzenie, definicje. 3. Spojrzenie medyczne wg Michela Foucaulta – jako etapy postrzegania choroby w rodzinie. 4. Aspekty funkcjonalne i emocjonalne choroby w rodzinie. 5. Modele interpretacji choroby i cierpienia. 6. Modele interakcji w rodzinie z osobą chorą. 7. Zły stan zdrowia w perspektywie społecznej (wg Anthony Giddensa). 8. Czynniki ryzyka chorób w rodzinie. 9. Cierpienie i ból całościowy w życiu rodziny. 10. Choroba jako czynnik zmian w rodzinie (nowy podział ról). Choroba jako czynnik destabilizacji i/ lub wzmocnienia rodziny. 11. Jakość życia w chorobie. 12. Założenia opieki paliatywno-hospicyjnej. Formy opieki nad chorymi w stanie terminalnym. Ruch 		

hospicyjny w Polsce i na świecie. Pacjenci hospicyjni, ich rodziny i wolontariat.

Konwersatorium:

1. Społeczny kontekst choroby.
2. Rola chorego.
3. Wpływ choroby członka na funkcjonowanie rodziny.
4. Praktyka rozwiązywania problemów osób chorych (kazusy z pracy ośrodków pomocy społecznej).
5. Dobra praktyka opieki nad chorym i niepełnosprawnym w domu.
6. Relacje rodzinne osoby niepełnosprawnej.
7. Zadania rodziny w opiece nad osobą niepełnosprawną.

Prawo rodzinne i opiekuńcze		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W03	Student/-ka zna prawne aspekty systemu pomocy społecznej związane z prawem rodzinnym i opiekuńczym.
		Umiejętności
2.	K_U06	Student/-ka posługuje się w praktyce zasadami prawnymi związanymi z prawem rodzinnym i opiekuńczym: dotyczącymi małżeństwa, dziecka, władzy rodzicielskiej, pieczy zastępczej, przysposobienia, kurateli, obowiązku alimentacyjnego.
		Kompetencje społeczne
3.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy i zdobywania umiejętności niezbędnych do rozwiązywania problemów związanych z wykonywaniem zawodu pracownika socjalnego.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Instytucja małżeństwa. 2. Prawa i obowiązki małżonków. 3. Ustanie małżeństwa (śmierć współmałżonka, rozwód). 4. Separacja prawna, 5. Pochodzenie dziecka (ustalenie macierzyństwa i ojcostwa). 6. Władza rodzicielska (treść władzy rodzicielskiej, sposoby ingerencji sądu w sprawowanie władzy rodzicielskiej). 7. Piecza zastępcza. 8. Przysposobienie. 9. Obowiązek alimentacyjny. 10. Opieka i kuratela. 		

Praktyka specjalistyczna – 1

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada zaawansowaną wiedzę z pracy socjalnej, w szczególności organizacji pozarządowych świadczących pracę socjalną różnym grupom klientów.
2.	K_W05	Posiada wiedzę odnoszącą się do funkcjonowania człowieka w środowisku lokalnym oraz struktur społecznych.
3.	K_W07	Posiada zaawansowaną wiedzę z zakresu komunikacji w relacji pracownik socjalny – klient.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi zaplanować pomoc dla klienta będącego w trudnej sytuacji życiowej, korzystającego z różnych form pomocy i wsparcia.
2.	K_U03	Potrafi współpracować z innymi osobami w celu udzielenia pomocy i wsparcia stosując się do zasad etycznych.
3.	K_U06	Potrafi zastosować zasady etyczne z Kodeksu Etyki Pracownika Socjalnego w praktyce.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka ma potrzebą ciągłego doskonalenia i podnoszenia swojej wiedzy i umiejętności z zakresu pracy socjalnej.
2.	K_K04	Potrafi wczuć się w sytuację klientów pomocy społecznej oraz okazać im zrozumienie i wsparcie.

TREŚCI PROGRAMOWE

W trakcie praktyki student powinien wykonać następujące zadania:

1. Zapoznać się z formalnymi podstawami funkcjonowania ośrodka pomocy społecznej, tzn. z przepisami prawa, strukturą organizacyjną oraz zasadami finansowania (rozliczania, zdobywania funduszy).
2. Zapoznać się z trybem zgłaszania klientów.
3. Obserwować, asystować oraz włączać się w realizację zajęć pracownika socjalnego (przez niego

wskazanych).

4. Współdziałać z pracownikiem socjalnym przy:

- prowadzeniu wywiadów środowiskowych i udzielania pomocy;
- nawiązywaniu kontaktów z tzw. „trudnymi” klientami;
- opracowywaniu planu pracy z klientem;
- egzekwowaniu ustaleń odnośnie współdziałania klienta w rozwiązywaniu jego trudności życiowych.

5. Zweryfikować w działaniu skuteczność doboru formy pomocy stosowanej do sytuacji klienta.

6. Uczestniczyć w formach współpracy ośrodka pomocy społecznej z innymi instytucjami.

Wychowanie w rodzinie		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W01	Student/-ka posiada wiedzę na temat stylów wychowania, postaw rodzicielskich, komunikowania się z dzieckiem i najważniejszych oddziaływań podejmowanych w procesie wychowawczym.
		Umiejętności
1.	K_U03	Student/-ka potrafi określić potencjalne problemy pojawiające się w procesie wychowania i metody ich rozwiązywania.
2.	K_U09	Potrafi pracować w grupie.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K04	Student/-ka jest świadomy/-a, że w procesie wychowawczym role odgrywają wszystkie strony tego procesu: osoby wychowujące i wychowywane.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Specyfika rodziny jako środowiska wychowawczego. 2. Wychowanie - między wiedzą a intuicją. 3. Style wychowania – konsekwencje. 4. Postawy rodzicielskie. 5. Komunikacja z dzieckiem i rozwiązywanie konfliktów. 6. Wyznaczanie granic w procesie wychowania. 7. Kontrowersje wokół kar i nagród. 8. Rodzicielstwo bliskości. 9. Rozwiązywanie konfliktów. 10. Rola zabawy w rozwoju dziecka. 11. Rodzicielstwo przez zabawę. 12. Proces usamodzielniania dziecka. 13. Relacje rodziców z nastolatkami. 		

14. Rola rodziców w kształtowaniu relacji pomiędzy rodzeństwem.

15. Dziadkowie w procesie wychowania.

16. Idea *slow parenting*.

Trening umiejętności wychowawczych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W04	Student/-ka posiada wiedzę na temat najważniejszych zagadnień z zakresu wychowania i potencjalnych problemów występujących podczas tego procesu.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi opisać sytuację wychowawczą we wskazanej rodzinie i określić najważniejsze oddziaływania, które należy podjąć w sytuacji tego wymagającej.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy i zdobywania umiejętności niezbędnych do rozwiązywania problemów poznawczych związanych z wykonywaniem zawodu pracownika socjalnego.
2.	K_K01	Rozumie, że wychowanie jest procesem, a postawy wychowawcze rodziców mają wpływ na funkcjonowanie całej rodziny. Rozumie potrzebę treningu umiejętności wychowawczych.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kompetencje wychowawcze rodziców. 2. Rola rodziców w budowaniu relacji między rodzeństwem. 3. Sposoby aktywnego spędzania czasu z dzieckiem. 4. Dziecko w przestrzeni wirtualnej – korzyści i zagrożenia. 5. Aktualne trendy w wychowaniu. 6. Wyzwania i dylematy współczesnego rodzica. 7. Specyficzna sytuacja wychowawcza dzieci dorastających poza rodziną. 8. Autorytety i inne osoby znaczące w życiu dziecka. 9. Znaczenie i wpływ środowiska szkolnego na wychowanie dziecka. 10. Zjawisko depresji wśród dzieci i młodzieży. 		

11. Wspieranie rodziców w procesie wychowania.

12. Analiza wybranych poradników dla rodziców.

Praca z dzieckiem w rodzinie problemowej		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W05	Student/-ka zna i potrafi zdefiniować główne problemy dzieci w rodzinie i ich potencjalne przyczyny; potrafi scharakteryzować zagrożenia oraz czynniki mogące mieć wpływ na występowanie problemów dzieci w rodzinie.
		Umiejętności
1.	K_U03	Student/-ka umie rozwiązywać konflikty na drodze mediacji i negocjacji oraz radzić sobie w sytuacjach stresowych.
2.	K_U05	Umie posługiwać się dokumentacją wykorzystywaną w pracy socjalnej.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka stara się myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy; samodzielnie przygotowuje i uczestniczy w przygotowaniu projektów socjalnych na rzecz osób z różnych środowisk społecznych.
2.	K_K04	Wykazuje się empatyczną postawą wobec dzieci doświadczających szeroko rozumianych problemów rodzinie, stara się zrozumieć ich podłoże.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>Wykład:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Problemy dzieci w Polsce i na świecie w drugiej dekadzie XXI wieku. 2. Sytuacja społeczno-demograficzna dzieci, sytuacja dziecka w rodzinie ubogiej, sytuacja dziecka w rodzinie z problemem alkoholowym. 3. Położenie dziecka poza rodziną w różnych formach opieki zastępczej. 4. Adopcja jako formy opieki zastępczej najbardziej zbliżona do rodziny naturalnej. 5. Zaburzenia odżywiania u dzieci - ich przyczyn oraz skutków w kontekście funkcjonowania środowiska rodzinnego. <p>Warsztaty:</p>		

1. Dziecko zaniedbywane w rodzinie, dziecko niedożywione, uzależnienie od substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży, uzależnienia behawioralne wśród dzieci i młodzieży.
2. Przemoc fizyczna wobec dziecka – rozpoznanie, pomoc, przeciwdziałanie.
3. Dzieci wykorzystywane seksualnie, prostytutka wśród dzieci i młodzieży w kontekście funkcjonowania środowiska rodzinnego.
4. Przyczyny zachowań aspołecznych i o charakterze przestępczym wśród dzieci i młodzieży.
5. Metody pracy w świetle podejścia skoncentrowanego na rozwiązaniach problemu.
6. Socjoterapia w pracy z dziećmi i młodzieżą.
7. Streetworking jako metoda pracy z dziećmi ulicy.
8. Praca z dzieckiem nadpobudliwym.
9. Rola bajek terapeutycznych w pracy z dzieckiem z rodziny wieloproblemowej
10. Działania wybranych instytucji publicznych i organizacji pozarządowych pomagających dzieciom i ich rodzicom.

Podstawy diagnozy środowiskowej i rodzinnej

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W06; K_W08	Student/-ka posiada wiedzę dotyczącą diagnozy społecznej i zna najważniejsze terminy związane z diagnozą społeczną.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi sformułować diagnozę obrazującą sytuację klienta ze wskazaniem jego mocnych i słabych stron, zaplanować oddziaływania wobec klienta i podjąć próbę ich zrealizowania.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy i zdobywania umiejętności niezbędnych do rozwiązywania problemów poznawczych i praktycznych związanych z wykonywaniem zawodu pracownika socjalnego.
2.	K_K01	Ma świadomość trudności, które mogą pojawić się w pracy z klientem i mieć wpływ na planowane wobec niego działania.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Diagnoza – ogólne założenia, rodzaje diagnoz i ich specyfika.
2. Etyczny, merytoryczny i osobowościowy profesjonalizm diagnosty.
3. Zasady postępowania diagnostycznego. Kontakt diagnostyczny.
4. Opór badanego jako przejaw zaburzeń w kontakcie diagnostycznym.
5. Błędy popełniane przez diagnostę.
6. Środowisko rodzinne jako przedmiot diagnozy – podstawowe zasady poznawania rodziny.
7. Podstawowe narzędzia wykorzystywane w procesie diagnostycznym: rozmowa, wywiad (konstrukcja pytań).

Asystent rodziny		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W07	Student/-ka ma podstawową wiedzę o regułach komunikacji między pracownikiem socjalnym a klientem pomocy społecznej.
2.	K_W03	Posiada wiedzę na temat regulacji prawnych dotyczących asystentury rodziny i najważniejszych pojęć obejmujących to zagadnienie.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi opisać sytuację klienta wskazując występujące trudności i obszary, które powinny zostać objęte działaniami ze strony asystenta rodziny a także nakreślić plan pracy z klientem wskazując jej najważniejsze cele.
2.	K_U09	Potrafi pracować w grupie.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka stara się myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy; samodzielnie przygotowuje i uczestniczy w przygotowaniu projektów socjalnych na rzecz osób z różnych środowisk społecznych.
2.	K_K04	Kieruje się empatią, potrafi rozmawiać z klientem na temat problemów występujących w rodzinie i w życiu klienta.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Podstawy działania asystenta rodziny w Polsce. 2. Zadania asystenta rodziny w pracy z rodziną. 3. Wybrane problemy rodzin objętych asystenturą. 4. Istotę podejścia skoncentrowanego na rozwiązaniach w pracy asystenta rodziny. 5. Współpraca asystenta rodziny z innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny. 		

Instytucje i programy wsparcia rodziny		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada wiedzę na temat konkretnych instytucji oraz wybranych programów wsparcia realizowanych na rzecz rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej.
		Umiejętności
1.	K_U09	Student/-ka potrafi pracować w grupie.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K04	Student/-ka potrafi wskazać klientom pomocy społecznej instytucje lub organizacje, w których, w zależności od rodzaju występujących w ich życiu trudności mogą otrzymać stosowne wsparcie i pomoc.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Analiza wybranych programów oferujących pomoc i wsparcie rodzinom w mieście stołecznym Warszawa. 2. Działalność Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie – wspieranie rodzin zastępczych, osób niepełnosprawnych, dotkniętych przemocą, bezdomnych. 3. Wybrane programy pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie i sprawcami wypadków komunikacyjnych. 4. Działalność poradni psychologiczno-pedagogicznych skierowana do rodzin. 5. Działalność Opiniodawczych Zespołów Sądowych Specjalistów. 6. Działalność instytucji Rzecznika Praw Dziecka. 7. Asystent rodzin w codziennej pracy na jej rzecz. 8. Kurator sądowy jako organ wykonujący orzeczenia sądu i jego oddziaływania wobec rodziny. 9. Wybrane programy wspierania seniorów. 10. Instytucje wspierające rodzinę z małym dzieckiem oraz rodziców mających trudności wychowawcze. 11. System pieczy zastępczej. 12. Organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny. 		

13. Pomoc samotnym matkom i rodzinom wielodzietnym.

14. Instytucje wspierające rodzinę i poszczególnych jej członków w sytuacji rozvodu.

15. Instytucje i programy wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

16. Instytucje pomocy społecznej. Pomoc rodzinie ubogiej.

Praca socjalna z rodziną		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada wiedzę dotyczącą pracy socjalnej z rodziną i zna podstawową terminologię z nią związaną.
2.	K_W02	Zna i potrafi wyróżnić różne formy pracy socjalnej z rodziną i wspierania rodziny poprzez pracę socjalną.
3.	K_W02	Zna nowe metody pracy z rodziną stosowane w praktyce pracy pracownika socjalnego i innych podmiotów działających na rzecz rodziny.
Umiejętności		
1.	K_U04	Student/-ka potrafi przygotować prace pisemne oraz wystąpienia ustne, dotyczące szczegółowych zagadnień z zakresu pracy socjalnej.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę poszerzania wiedzy w zakresie metod pracy z osobą lub rodziną doświadczającą kryzysów życiowych.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>Wykład:</p> <ol style="list-style-type: none"> Rodzina w polityce społecznej. Wspieranie rodziny w systemie pomocy społecznej. Formy pracy socjalnej z rodziną. Analiza wybranych programów realizowanych w ramach polityki rodzinnej. <p>Warsztaty:</p> <ol style="list-style-type: none"> Asysta rodzinna. Współpraca pracownika socjalnego i asystenta rodziny w systemie wspierania rodziny. Praca socjalna z rodziną z problemem przemocy. Nowe metody pracy z rodziną. Przykłady dobrych praktyk w pracy z rodziną – zasadność i możliwości podejmowania ich oraz 		

implementacja do istniejących warunków.

Problemy rodziny dysfunkcyjnej		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W05; K_W06	Student/-ka posiada wiedzę z zakresu wybranych problemów występujących w rodzinie dysfunkcyjnej.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi, w oparciu o rozmowę z klientem, określić problem występujący w jego rodzinie i sformułować plan pracy służący rozwiązaniu tego problemu.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka rozumie, że pewne zjawiska społeczne mogą przyczyniać się do problemów występujących w rodzinie i wpływać na realizowanie przypisanych rodzinie funkcji.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>Wykład:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wielowymiarowość zagrożeń współczesnej rodziny. 2. Dysfunkcyjność rodziny związana z sytuacją materialną – ubóstwo, efekty bezrobocia w rodzinie, konsekwencje migracji zarobkowych. 3. Zagrożona socjalizacja we współczesnej rodzinie. 4. Praca i rodzina. 5. Problemy rodzicielstwa. 6. Nastoletni rodzice – zagrożenie rodzicielstwa. 7. Samotne czy samodzielne rodzicielstwo. 8. Rozpad i rekonstrukcja rodziny – zerwanie i budowanie nowych więzi. 9. Wybrane zagadnienia zachowań patologicznych w rodzinie – alkoholizm, przemoc. <p>Konwersatorium:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Polityka rodzinna wobec przemian i zagrożeń rodziny. 2. Kryzys rodzicielstwa. 3. Praca za granicą i jej wpływ na funkcjonowanie rodziny. 		

4. Rozwód i jego długoterminowe konsekwencje.
5. Rodzina w globalnym świecie społeczeństwa konsumpcyjnego.
6. Makrospołeczne czynniki dezintegracji współczesnej rodziny polskiej.
7. Problem biedy w polskich rodzinach, ubóstwo dzieci.
8. Współczesne uwarunkowania demograficznych i ekonomicznych problemów rodziny.
9. Przemoc w rodzinie.
10. Współczesne problemy socjalizacji w rodzinie.

Prawna ochrona rodziny		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W03	Student/-ka zna prawne aspekty systemu pomocy społecznej dotyczące problematyki ochrony rodziny.
		Umiejętności
1.	K_U06	Student/-ka posługuje się w praktyce zasadami dotyczącymi ochrony rodziny, w szczególności dziecka w rodzinie.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy i zdobywania umiejętności niezbędnych do rozwiązywania problemów poznawczych i praktycznych związanych z wykonywaniem zawodu pracownika socjalnego.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<p>1. Ochrona praw dziecka na gruncie prawa międzynarodowego i jej realizacja w polskim systemie prawnym.</p> <p>2. Wsparcie dla rodzin niewydolnych wychowawczo: asystent rodziny, placówki wsparcia dziennego, rodzina pomocowa.</p> <p>3. Cel i organizacja pieczy zastępczej (rodzaje i formy pieczy zastępczej, zasady subsydiarności i tymczasowości pieczy zastępczej).</p> <p>4. Fundusz alimentacyjny:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pomoc osobom uprawnionym do alimentów w sytuacji bezskuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych; - przesłanki uprawniające do świadczeń z funduszu alimentacyjnego; - procedura przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego. <p>5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zadania administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; - procedura „Niebieskiej Karty”; - zespół interdyscyplinarny i grupy robocze; - procedura odbierania z domu dziecka, którego życie lub zdrowie są zagrożone w związku z 		

przemocą w rodzinie.

6. Postępowanie w sprawach nieletnich:

- definicja „nieletniego”;
- środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich;
- właściwość sądu oraz przebieg postępowania w sprawach nieletnich;
- rola kuratora sądowego w procesie resocjalizacji nieletnich.

7. Ochrona rodziny w prawie karnym (katalog przestępstw przeciwko rodzinie i opiece).

8. Uprawnienia pracownicze związane z rodzicielstwem.

Polityka społeczna na rzecz rodziny		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada wiedzę na temat kierunków polityki społecznej realizowanej przez państwo, zna podmioty polityki społecznej i potrafi opisać ich działalność.
2.	K_W06	Zna i rozumie zróżnicowania społeczne, stanowiące czynniki ryzyka stygmatyzacji jednostek i rodzin.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student potrafi identyfikować zjawiska społeczne mające wpływ na politykę społeczną.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student rozumie konsekwencje pewnych zjawisk społecznych mających istotny wpływ na społeczeństwo i na rodzinę.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Polityka społeczna a polityka rodzinna. 2. Uwarunkowania demograficzne, społeczno-gospodarcze i kulturowe polityki rodzinnej. 3. Modele polityki społecznej rodzinnej. 4. Kierunki rozwoju polityki rodzinnej w UE i Polsce. 5. Rodzina zagrożona wykluczeniem i piecza zastępcza. 6 Polityka społeczna na rzecz różnych kategorii rodzin. 7. Polityka rodzinna na przykładzie wybranych miast. 8. Polityka rodzinna a działania wybranych organizacji pozarządowych. 		

Komunikacja wewnątrzrodzinną		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W05	Student/-ka posiada wiedzę w zakresie najważniejszych terminów i zagadnień związanych z komunikacją wewnątrzrodzinną.
		Umiejętności
1.	K_U03	Student/-ka potrafi, w oparciu o rozmowę z klientem i zgromadzone informacje, negocjować i mediować pomiędzy zwaśnionymi w rodzinie stronami.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę rozwijania wiedzy na temat konfliktów rodzinnych oraz metod ich rozwiązywania.
2.	K_K02	Dokonyje krytycznej oceny własnych kompetencji i efektów pracy, korzysta z pomocy, konsultacji i superwizji.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Podstawowe zagadnienia z zakresu teorii komunikacji. 2. Komunikacja niewerbalna w rodzinie. 3. Dynamika komunikacji interpersonalnej w małżeństwie i rodzinie. 4. Modele, style i strategie komunikacji małżeńskiej i rodzinnej. 5. Przeszkody i zakłócenia komunikacji w małżeństwie i rodzinie. 6. Proces rozwiązywania konfliktów w małżeństwie i rodzinie. 		

Kurator sądowy w pracy z rodziną dysfunkcyjną		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada zaawansowaną wiedzę dotyczącą funkcjonowania kuratorskiej służby sądowej w Polsce.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi opisać sytuację życiową osoby objętej nadzorem lub dozorem kuratora sądowego, wskazać występujące trudności oraz stworzyć plan pracy z taką osobą.
2.	K_U09	Potrafi pracować w grupie i współdziałać z przedstawicielami innych zawodów, wolontariuszami oraz instytucjami.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K04	Student/-ka prezentuje odpowiedzialną i empatyczną postawę wobec podopiecznych kuratora sądowego; rozumie potrzebę współpracy ze środowiskiem podopiecznych kuratora sądowego.
TREŚCI PROGRAMOWE		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Najważniejsze zadania kuratora sądowego. 2. Główne cele pracy kuratora rodzinnego i kuratora dla dorosłych. 3. Kurator sądowy w pracy z osobą skazaną. 4. Bezpieczeństwo pracy kuratora sądowego. 5. Kurator sądowy w środowisku swojego podopiecznego. 6. Współpraca kuratora sądowego z innymi podmiotami działającymi na rzecz rodziny. 		

Praktyka specjalistyczna – 2

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1.	K_W02	Student/-ka posiada wiedzę z zakresu pracy socjalnej, w szczególności realizowanej w organizacjach pozarządowych świadczących wsparcie różnym grupom odbiorców.
2.	K_W05	Posiada wiedzę odnoszącą się do funkcjonowania człowieka w środowisku lokalnym oraz lokalnych struktur społecznych.
3.	K_W07	Posiada wiedzę z zakresu komunikacji, współdziałania, współpracy międzyinstytucjonalnej.
Umiejętności		
1.	K_U01	Student/-ka potrafi zaplanować wsparcie dla klienta będącego w trudnej sytuacji życiowej.
2.	K_U09	Potrafi współpracować z instytucjami, innymi osobami w celu udzielenia pomocy i wsparcia stosując się do zasad etycznych.
Kompetencje społeczne		
1.	K_K01	Student/-ka ma potrzebę ciągłego doskonalenia i podnoszenia swojej wiedzy i umiejętności z zakresu pracy socjalnej.
2.	K_K03	Potrafi zaangażować się w realizację działań na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

TREŚCI PROGRAMOWE

W trakcie praktyki student powinien wykonać następujące zadania:

1. Zapoznać się z formalnymi podstawami funkcjonowania organizacji pozarządowych realizujących zadania z obszaru pomocy społecznej (m.in. fundacji, stowarzyszeń), tzn. z przepisami prawa, strukturą organizacyjną podmiotu oraz zasadami finansowania (rozliczania, pozyskiwania funduszy).
2. Zapoznać się z zasadami współpracy pomiędzy organizacją, a odbiorcami jej usług oraz zasadami współpracy z wolontariuszami.
3. Zapoznać się z zasadami współpracy pomiędzy organizacją, a innymi instytucjami wsparcia, w tym podmiotami publicznymi.
4. Obserwować, asystować oraz włączać się w realizację zadań realizowanych przez pracowników

instytucji, w której student realizuje praktykę, w tym zadań pracowników socjalnych (jeżeli w danej placówce są zatrudnieni).

5. Poznać stosowane przez pracowników instytucji (w tym pracowników socjalnych):

- sposoby udzielania wsparcia (w tym metody, techniki, narzędzia);
- sposoby nawiązywania kontaktów z odbiorcami usług;
- sposoby opracowywania planów pracy wspierającej;
- sposoby egzekwowania ustaleń odnośnie rozwiązywania trudności życiowych klientów.